

BORSEC

**PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
BORSEC**

AGENDA LOCALĂ 21- PLANUL LOCAL DE DEZVOLTARE DURABILĂ A MUNICIPIULUI BORSEC

BORSEC
2005

Copyright 2005 Primăria Borsec, România
Str. Topliței, Nr. 1, 535300, Jud. Harghita

Tel: +40266 337001

Fax: +40266 337007

Mail: primaria@primaria-borsec.ro

Copyright 2005 Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă
Calea 13 Septembrie, nr. 13, Cam. 7.212, Sector 5, București

Tel: +4021 410 32 00/2521

E-Mail: office@sdpn.ro

Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reprezintă în mod necesar punctul de vedere al PNUD
Document apărut cu sprijinul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și Romaqua Group S.A.
Expertiză tehnică acordată de Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă

BORSEC

Comitetul Local de Coordonare :

Vaida Valentin Alexandru Primarul oraşului Borsec - preşedinte
Farkas Aladár – Consiliul Local
Lăzăroiu Florin Răducu –S.C. Romaqua Group S.A.
Dan Mihăilă – Direcția Silvică Borsec
Nistor Gabriela – Medic
Kovács Iulia – Școala generală Borsec
Patka Sándor – Fundația Pro-Borsec
Bara Márton – Asociația Turistică Borsec
Abos Gábor – Inspectoratul de Protecția Mediului Harghita

Consultanță din partea Centrului Național pentru Dezvoltare Durabilă – CNDD:

Călin Georgescu – Director de proiect
George Romanca – Coordonator pentru orașul Borsec și Jud. Mureș
Radu Vadineanu – Coordonator pentru orașele Brașov și Bistrița
Tania Miha – Consultant SDNP, Coordonator Programe – Proiecte
Dan Apostol – Consultant editorial, publicistic și enciclopedic
Carmen Năstase – Coordonator financiar
Adrian Voinea – Specialist IT

Coordonator din partea Romaqua Group S.A.:

Alexandru Pătruți – Director Resurse Minerale
B-dul Bucureștii Noi, Nr. 52, 012363, Sector1, București

Tel: +4.021.668.74.57

Fax: +4.021.224.42.53

E-mail: box.borsec@romaqua.ro

Biroul Local:

Roman Edmond – S.C. Romaqua Group S.A.
Patka Róbert Alexandru Primăria oraș Borsec
Str. Topliței, Nr. 1, 535300, Jud. Harghita

Tel: +40266 337001

Fax: +40266 337007

Mail: primaria@primaria-borsec.ro

Grupuri de lucru .

Social :

Szöcs Ágnes – Primăria oraș Borsec
Nistor Gabriela – Medic
Ballai Zsuzsanna– Școala generală Borsec
Balázs Tibor– Culte

Economic:

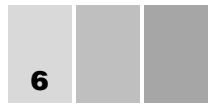
Patka Enikő – Primăria oraș Borsec
Bara Ildikó – S.C. Romaqua Group S.A.
Fazakas Lajos – Direcția Silvică Borsec
Lukács Magdalena – Turism și I.M.M.-uri

Mediu:

Fokt Paula – Primăria oraș Borsec
Rădeanu Nicolae – S.C. Romaqua Group S.A.
Butnaru Ioan – Direcția Silvică Borsec
Farkas Aladár – Consiliul Local

Cuprins:

Cuvânt înainte - adresat de Primarul orașului Borsec	7	I.3.3. Asistența socială	24
PARTEA I – STRATEGIE	9	I.3.4. Protecția minorilor	25
I.1. PREZENTARE GENERALĂ	9	I.3.5. Societatea civilă	27
I.1.1. Așezare. Localizare geografică	9	I.3.6. Educație și cultură	27
I.1.2. Relații în teritoriu	9	I.3.7. Starea de sănătate	30
I.1.3. Relief	9	I.3.8. Ordinea publică	31
I.1.4. Clima	9	II.1. OBIECTIVE GENERALE	32
I.1.5. Flora	10	II.2. MĂSURI DE ÎNTĂRIRE A CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE	32
I.1.6. Fauna	10	II.2.1. Modalități de realizare	32
I.1.7. Istoric	10	II.2.2. Managementul resurselor umane	33
I.1.8. Resurse naturale	12	II.2.3. Protecția financiară	34
I.1.9. Calitatea factorilor de mediu	14	II.3. OBIECTIVELE SPECIFICE ȘI PROIECTELE IDENTIFICATE	37
I.1.10. Zone naturale protejate	14	II.4. STRUCTURI INSTITUȚIONALE DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE	42
I.1.11. Situația peisajistică a orașului Borsec	15	III. PORTOFOLIUL DE PROIECTE PRIORITYARE	46
I.2. Viața economică	16	III.1. Relansarea turismului balnear	46
I.2.1. Infrastructura	16	III.2. Dezvoltarea infrastructurii de bază	46
I.2.2. Activități economice	18	III.3. Protecția mediului	48
I.2.3. Evoluția sectorului privat	21	III.4. Educație și cultură	50
I.3. Mediul social	22		
I.3.1. Structura și dinamica populației	22		
I.3.2. Structura etnică și confesională	23		

6

MUNICIPIUL

B O R S E C

Cuvânt înainte

adresat de Primarul oraşului Borsec

Localitatea Borsec, ridicată în 1953 la rang de Oraş Staţiune Balneo-climaterică, î-şi datorează renumele resurselor de ape minerale al căror calităţi curative şi terapeutice au fost recunoscute şi apreciate încă din a doua jumătate al secolului XVIII.

Situat într-o depresiune de o rară frumuseţe, înconjurat de păduri de conifere, cu un aer puternic ozonificat şi cu un micro climat deosebit faţă de zonele limitrofe, Borsecul întruneşte condiţii propice relansării şi dezvoltării turismului balnear, recreativ şi sportiv în acelaşi timp, în paralel cu activitatea de îmbuteliere şi valorificare a apelor minerale.

Gestionarea bogăţiilor, datorite de Bunul Dumnezeu, implică fiecărei generaţii beneficiare o multitudine de responsabilităţi, astfel că activităţile ce se întreprind la un moment dat să nu afecteze în nici un fel integritatea şi calitatea acestora.

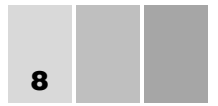
Elaborarea şi adoptarea strategiei de dezvoltare a localităţii asigură toate premisele ca tot ceea ce preconizăm să realizăm în viitor să fie în consens deplin cu voinţa concetăţenilor noştri, dar în acelaşi timp să nu aducă nici un fel de prejudicii avuţiei moştenite.

Posibilitatea de a fi inclusi în cadrul programului Agenda Locală 21 a însemnat o oportunitate pentru localitatea noastră, drept pentru care doresc să mulţumesc pe această cale Excelenţei sale, Doamnei Soknan Han Jung – reprezentant rezident al Programului Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare şi Centrului Naţional pentru Dezvoltare Durabilă.

Deasemenea doresc să mulţumesc S.C. Romaqua Group S.A. în calitate de cofinanţator al acestui proiect, precum şi tuturor celor care au contribuit la această realizare, respectiv colegilor din Comitetul Local de Coordonare, din grupele de lucru şi din secretariat.

Ne revine, nouă şi celor care ne vor urma, implementarea în practică a prevederilor Planului Local de Dezvoltare Durabilă adoptat, astfel ca oraşul Borsec să redevină ceea ce a fost cândva şi ceea ce merită să fie – o stea pe firmamentul staţiunilor balneoclimaterice naţionale şi nu numai.

Vaida Valentin Alexandru
Primarul Oraşului Borsec

8

MUNICIPIUL

I. PARTEA I - STRATEGIE

I.1. PREZENTARE GENERALĂ

I.1.1. Așezare. Localizare geografică

Localitatea Borsec se poate identifica pe coordonatele $46^{\circ} 58^{00}$ latitudine nordică $25^{\circ} 34^{00}$, longitudine estică, regăsindu-se în N-E județului Harghita, în lanțul muntos al Carpaților Orientali.

Depresiunea în care a luat naștere această comunitate se situează la interferența munților Giurgeului, Bistriței și Călimanilor, având o altitudine cuprinsă între 850-950 m.

Depresiunea Borsec s-a format în timpuri geologice relativ recente, respectiv în era Neozoică și se caracterizează printr-o gamă de roci cristaline, șisturi și calcare, ce constituie versantul sud – estic al depresiunii.

I.1.2. Relații în teritoriu

Prima legătură rutieră importantă între Borsec și Toplița datează din perioada 1882-1887, când s-a realizat un drum pietruit.

De la Borsec spre Moldova, prin pasul Tulgheș, pe șoseaua asfaltată ce trece pe lângă lacul de acumulare de la Bicaz, se poate ajunge la Piatra Neamț.

Legătura feroviară se face prin stația CFR Toplița, aflată pe magistrala Brașov-Ciceu- Deda-Dej-Baia Mare care este situată la 26 Km de Borsec. Traseul Borsec – Toplița, care traversează masivul Creanga, este de o rară frumusețe.

Localitatea Borsec are două componente: așezarea primară, situată pe DN 15 (Toplița-Borsec-Tg.Neamț) la intersecția cu DJ 128 (Borsec-Ditrău) și stațiunea propriu-zisă, situată la nord de așezarea primară.

Orașul stațiune balneo-climaterică Borsec, declarat astfel din anul 1953, este racordat la circuitul căilor rutiere prin Drumul Național DN 15 Toplița – Piatra – Neamț, ce face legătura cu drumul european E 578 Brașov – Miercurea-Ciuc- Tg-Mureș.

Orașul Borsec se află la o distanță egală, 130 km, de orașele reședință de județ Miercurea Ciuc, Tîrgu Mureș și Piatra Neamț și la aproximativ 200 km de Cluj, Sfântu Gheorghe, Brașov, Bacău, Iași.

I.1.3. Relief

Din punct de vedere morfologic, depresiunea se împarte în două părți distincte: una sud-vestică, mai joasă, cu altitudine de 800 m și alta nord-estică, mai înaltă cu circa 80-100 m decât cealaltă.

În general, regiunea înconjurătoare se caracterizează prin munți de înălțime mijlocie, rotunjiți, larg lobați, cu relief carstic, în deplină concordanță cu structura geologică, iar zona bazinului propriu-zis prezintă suprafețe aproape plane, pe care local sunt instalate zone de înmlăștinire datorate impermeabilității rocilor marnoase.

Zonele ocupate cu travertine, din partea nord-estică a depresiunii s-au dezvoltat sub formă de petice, dintre care cel mai bine reprezentat ocupă o zonă de circa un kilometru pătrat, delimitată de Valea Vinului la sud, Valea Usturoi la nord și pârâul Borviz la est. Zonele ocupate cu travertine au aspect relativ plat, cu mici depresiuni carstice (doline). Partea sudică a acestor depuneri prezintă margini abrupte de până la 100 m, de-a lungul văii Vinului iar zona are aspectul clasic al regiunilor carstice, cu numeroase grote, peșteri etc.

I.1.4. Clima

Borsecul, prin așezarea geografică, aparține climatului subalpin de depresiune.

Temperatura medie anuală este de 5° C, cu temperaturi medii minime de -5° C până la -7° C în luna ianuarie și de 15° C în luna iulie.

Umiditatea aerului se situează între 79% și 86% în lunile de vară și 86 – 90% în lunile de iarnă, excepție făcând ultimii ani, datorită secetei.

Variațiile mici de temperatură, vânturile puține, puritatea aerului, bogăția în ozon sunt caracteristicile beneficoare ale climatului caracteristic Borsecului, însoțite de un bioclimat de tip montan, tonic, stimulent și cu aeroionizare preponderent negativă, puternic sedativă, ce permite alternanțe de tratament cu agenți și fizioterapeuți, băi de soare și de aer ionizat.

I.1.5. Flora

Flora depresiunii Borsecului este variată. Cea mai mare parte a teritoriului este acoperită cu păduri, iar pe alocuri, datorită condițiilor specifice geografice și climatice, se pot întâlni diferite alte forme de vegetație, ca pășuni alpine în regiunile de mare altitudine și vegetație de mlaștină pe lângă cursul unor pârâuri.

Pădurile sunt compuse din conifere în proporție de 95%, printre care se găsesc pe alocuri și mici grupuri de foioase, cum este păduricea de fagi bătrâni de pe înălțimea Făgetului. Dintre conifere, molidul este cel mai răspândit. Datorită condițiilor naturale deosebit de prielnice, molidul atinge vârste și dimensiuni deosebite. Exemplare care au peste 100 de ani și înălțimi de peste 32-34m nu constituie o raritate, unele ajungând până la 50m înălțime și 1m grosime. Pe teritoriul stațiunii pot fi admirate câteva exemplare ale căror vârfuri se află la o înălțime de 40-50 m. În afară de molizi se găsesc plopi, însă numai până la circa 1000 m altitudine, mai ales pe versantele răsăritene și apusene, și fagi care, pe alocuri, în depresiune, ajung de asemenea la vârste și dimensiuni deosebite. Dintre foioase se întâlnesc în număr mult mai redus, exemplare de mesteacăn, arțar, scoruș etc. De asemenea, se găsesc trei varietăți de arbuști precum și salcia pitică.

O curiozitate a naturii o constituie existența mesteacănului pitic (*Betula humilis*), relicva declarată monument al naturii, ținând cont că la ora actuală în Europa se mai găsesc doar câteva exemplare. Existența acestei specii a fost constatată de către savanți și specialiști care au participat la Congresul Internațional de Botanică ce s-a ținut la Borsec în anul 1934.

În păduri și în poienile din păduri cresc multe specii de plante. Dintre flori merită a fi amintite câteva specii de tip carpatic: „piciorul cocoșului”, „anemona hepatica” etc. Familia orhideelor este reprezentată prin aproximativ 20 specii, din care menționăm „papucul doamnei”, diferite feluri de flori decorative (*Orchis sp.*), 3-4 varietăți de crin, mușcata sălbatică, 2-3 varietăți de lăcrămioare etc. Lângă Grota Urșilor și pe zidurile de lângă izvorul principal crește o varietate de *Cypripedium calceolus*. În locurile mai joase se întâlnesc 6 varietăți de garoafe sălbatice, o mulțime de varietăți cu flori mici și galbene (*Ranunculus sp.*). La Borsec crește „vârtejul pământului” cu frunze răsfirate la bază, cu tulpina înaltă de 50-70 cm și câteva flori mari, roșii, de forma gurii leului. O altă plantă care se găsește numai la Borsec este și „Voinicerul”, un fel de conifer pitic, identificat pe culmea Făgetului.

I.1.6. Fauna

Pădurile ce acoperă în cea mai mare parte depresiunea Borsec, sunt populate de numeroase specii de animale sălbatice, începând de la urși, cerbi carpatini, porci mistreți, căprorii, lupi, vulpi, râși, jderi, veverițe, iepuri de câmp etc. Lumea păsărilor este de asemenea variată și bogată. Cea mai remarcabilă dintre răpitoare este vulturul - de talie mică, dar deosebit de lacom.

Văzduhul depresiunii este animat de zborul caracteristic al gaiei, al coroiului precum și al eretului, iar în păduri se întâlnesc cintezoii, pițigoii, privighetoarea filomela și cea mare. De asemenea se găsesc un număr mare de rândunele, precum și păsările mici din Europa, cu multe varietăți policrome. Dintre ciocănitori este cunoscută negraica, al cărei cuib se întâlnește în molizii cei mai groși.

Frumusețile naturale ale depresiunii Borsecului, bogata floră și faună atrag, pe lângă numeroși vizitatori și mulți amatori de vânat și pescuit. Pentru vânători se găsesc iernuci, găinușe și cocoși de munte, între care și cocoșul de mesteacăn, pasăre destul de rară. Pâraiele din depresiune sunt pline de pești, cele mai importante specii fiind păstrăvul și lipanul.

I.1.7. Istoric

I.1.7.1. Scurt istoric al localității

Legenda spune că acum circa patru secole, un cioban își mâna turma de oi pe aceste meleaguri acoperite de păduri seculare de conifere și făgete. Bolnav fiind, la un moment dat s-a oprit lângă un izvor să-și întremeze puterile. Din acel izvor curgea o apă deosebită, limpede precum cristalul, rece ca gheața și care a fost recunoscută ca apă minerală carbogazoasă, localnicii botezând-o ulterior „borviz”. Ciobanul a rămas pe aceste locuri până când prima zăpadă l-a obligat să-și mâne turma spre casă, plecând însănoșit, fără urmele bolii cu care venise în primăvară.

Depresiunea începe să fie locuită pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea, respectiv între anii 1769 – 1773, când apar primele gospodării, ocazie cu care se întinde faima izvoarelor de ape minerale, cu efectele lor tămăduitoare.

O explozie demografică se consemnează odată cu construirea primei manufacturi de fabricarea sticlei, atât de necesară pentru îmbutelierea apei minerale, fapt petrecut între anii 1804 – 1806, datorită unui ambițios întreprinzător austriac, Zimmethausen Antal,

BORSEC

care, la vremea respectivă, și-a cheltuit averea și chiar și-a distrus sănătatea în decursul multor ani de procese cu autoritățile și cu proprietarii din acea vreme, de la care a concesionat terenurile pe care astăzi există Borsecul.

Pentru construirea și funcționarea fabricuței, Zimmethausen Antal, considerat astăzi ca întemeietorul localității, s-a văzut nevoit să aducă forță de muncă specializată din Cehia, Polonia, Silezia, Bavaria, unii stabilindu-se pe aceste meleaguri, astfel explicându-se existența și astăzi a multor familii ce poartă nume ca: Fokt, Eigel, Schiller, Krammer, Kamenytzky și altele.

Până la fabricarea butelcuțelor din sticlă, apa minerală se punea în butoaie din lemn și se transporta cu care trase de boi, fiind foarte căutată și apreciată la Budapesta și Viena.

Pe la 1819 se descoperă calitatea travetinelui ca material de construcții, exploatarea acestuia perpetuând până în zilele noastre.

Prin 1857, Pávai Vajna Elek descoperă rezervele de cărbune (lignit) din bazinul Tinoavelor, astfel că, de pe la 1879, începe exploatarea acestuia.

În tot acest timp, o preocupare de bază a constituit-o exploatarea și prelucrarea lemnului; proprietarii pădurilor fiind la vremea respectivă comunele Ditrău, Lăzarea și Remetea.

Dar resursa cea mai de preț a rămas apa minerală, cu efectele ei miraculoase în tratarea și vindecarea multor boli, considerate pe atunci ca nevindecabile.

Calitățile acestor ape au fost studiate de-a lungul secolelor de nenumărați medici și specialiști ai vremurilor, începând cu secolul al XVI-lea, când medicul italian Bucella îi prescrie principelui Sigismund Bathory o cură „cu apa unui izvor din Borsec”.

Urmează studiile și conferințele doctorului Krantz din Viena, care, pe la 1770, descrie calitățile acestor ape, iar în 1793, într-o revistă medicală ce apărea la Sibiu, doctorul Neustadler prezintă o expunere științifică despre apele din Borsec.

Se descoperă între timp efectele benefice ale acestor ape prin cură externă, respectiv efectuarea de băi în aceste ape, deși ele ieșeau din pământ la temperatura de doar cca. 11 °C.

Astfel că, pe la mijlocul secolului al XIX-lea, se construiesc primele băi, cunoscute sub denumirile de „Lobogó”, „Lázár”, „Sáros” etc. Tot în această perioadă se pune un accent deosebit pe infrastructură, astfel se construiesc multe vile, se amenajează străzile și aleile, apare iluminatul public, (inițial cu seu de oaie), se începe construirea drumului spre Toplița

peste masivul Creanga – ctitorul acestor lucrări fiind inginerul Baross Gábor.

Oficializarea turismului balnear are loc în anul 1918, când ia ființă prima întreprindere balneară, a cărei sarcină primordială a constituit-o ștergerea urmelor Primului Război Mondial și refacerea infrastructurii stațiunii. Cel mai mare revirement se constată în perioada interbelică - atunci se construiesc majoritatea vilelor, continuând același stil arhitectonic cu minunatele dantelării din lemn.

O dovadă a recunoașterii dezvoltării stațiunii este și faptul că, în anul 1937, are loc aici Congresul Internațional de Balneologie, cu reprezentare din foarte multe țări cu tradiții în acest domeniu.

Regimul comunist aduce după sine schimbări majore în activitatea de turism balnear. Astfel, se începe cu naționalizarea vilelor, băilor, restaurantelor, toate acestea formând baza materială a Întreprinderii Locale Balneară (I.L.B.Borsec) – întreprinderea de stat ce va gestiona activitatea de turism, ulterior primind denumirea de Întreprinderea Balneo-Climaterică (I.B.C. Borsec).

În timp, se procedează la modificări aduse vilelor pentru a putea funcționa în sezonul rece, se introduce apa potabilă și canalizarea, lucrări cu efecte pozitive prin ridicarea gradului de confort, dar și negative prin faptul că au dus la deprecierea prematură a multor imobile, datorită calității necorespunzătoare a lucrărilor de izolații, majoritatea clădirilor fiind construite din lemn.

În toată această perioadă, prin Stațiunea Borsec s-au perindat sute de mii de turiști care au găsit aici condiții de odihnă și recreere, dar și pentru vindecarea multor afecțiuni de care sufereau.

După Revoluția din decembrie 1989, pe fondul unor carențe în legislație, o privatizare nereușită, și jocurile de interese au făcut ca Stațiunea Borsec să decadă într-un ritm vertiginos, ajungându-se până la excluderea din sistemul turistic și balnear de interes național. Evoluția ultimilor 2 – 3 ani conferă speranțe în revigorarea și dezvoltarea turismului la nivelul dorit, astfel ca Stațiunea Borsec să-și reocupe locul meritat pe firmamentul stațiunilor cu renume.

I.1.7.2. Îmbutelierea apelor minerale – trecut și prezent

Calitatea apelor minerale de Borsec a făcut ca acestea să fie căutate și apreciate la multe curți domnești ale vremilor respective, astfel că de mai bine de patru secole a început valorificarea lor.

În anul 1773, din ordinul arhiducelui Austriei, prof. Krantz Heinrich întocmește un studiu privind efectele izvoarelor de sănătate din Imperiu în tratarea bolnavilor, unde apele izvoarelor Principal și Lobogo (pierdute în 1926), ocupă loc de frunte. Un an mai târziu, în 1774, L. Wagner publică la Viena în revista „*Akademische Dissertat*” un studiu despre Borsec și apele sale minerale.

În anul 1825, primul medic al stațiunii, dr. Scheint Daniel, publică lucrarea „Izvoarele tămăduitoare ale Borsecului”. În 1863, J. Mayer și în 1873 dr. Neustadter, studiind efectele terapeutice ale apelor minerale, inițiază construirea primului stabiliment balnear și, în 1893, revista „*Siebenburgische Quartalschrieff*”, definește bolile care pot fi tratate cu apa minerală din Borsec.

Apa Izvorului Principal a fost analizată prima dată în 1803 de un colectiv de medici vienezi. Mai târziu, în 1820 de către Pataky Samuel, și din nou de către un colectiv al Facultății de Medicină din Viena, iar în 1841 de către Peter Schnell și Gottlieb Stenner. Un studiu amănunțit a fost efectuat de către dr. Than Karoly în 1873. În 1890, dr. Hanko Vilmos verifică chimismul Izvoarelor Principal și Republica; se confirmă observația făcută de dr. Szilvassy Janos cu mult timp înainte privind asemănarea celor două izvoare.

Urmărirea compoziției chimice începe în anul 1927, după reînnoirea captării, concomitent de trei laboratoare universitare: la București, la Cluj și la Budapesta.

Ultimele analize chimice efectuate de laboratoare din țară și străinătate confirmă stabilitatea compoziției apelor minerale de la Borsec.

Despre îmbutelierea apelor minerale ca activitate industrială putem vorbi doar de la 1804 – 1806, perioadă în care Zimmethausen Antal construiește în Borsecul de Jos o fabrică de sticlă, tocmai cu scopul de a produce ambalajul necesar transportului acestor ape. Îmbutelierea se făcea din primăvară până în toamnă, lucrându-se zi și noapte, astfel că, după scrierile lui Ötvös Ágoston (1834), capacitatea zilnică ajungea la 5.000 de sticle, care, încărcate în căruțe prevăzute cu un pat de rogojini pentru a evita spargerea, luau drumul Europei.

Marele poet Vasile Alexandri (1844) trece și prin Borsec în peregrinările sale descriind frumusețile locurilor; elogiază calitățile apelor de aici, pomenind și de modul cum se îmbuteliază și transportă ele.

Pe la 1855 se construiește prima hală încălzită, astfel că activitatea se poate desfășura și în sezonul rece, drept pentru care crește și producția, iar la începutul

sec. XX, în locul căruțelor cu coviltir, încep să-și facă apariția primele mașini de transport.

Se aduc utilaje competitive de îmbuteliere de tipul „Oelhafer”, recunoscute ca fiind cele mai bune în acele vremuri și producția crește la peste 20.000 butelii pe zi – ca urmare cresc și exporturile, „borvizul” ajungând din Egipt până în America, fără a mai aminti de piața europeană.

Calitățile apelor sunt recunoscute pe plan internațional, câștigând lauri la multe expoziții mondiale: Paris 1878, Berlin (medalia de argint) și Triest 1882, Budapesta 1885 – cu titlul onorant de „*Regina Apelor Minerale*”, acordat de Împăratul Franz Iozef.

Tăvălugul celor două războaie mondiale trece și peste aceste meleaguri, lăsând urme greu de vindecat, dar din fericire fără a afecta în vreun fel sursele de ape minerale și implicit valorificarea acestora, chiar dacă producția a scăzut simțitor.

A venit naționalizarea, urmată de instalarea economiei socialiste, cu efectele sale. Fabrica denumită acum „Apemin” Borsec cunoaște o dezvoltare destul de puternică prin faptul că se aduc noi utilaje, mult mai performante și de capacități sporite, se construiește viaductul și se prelungește calea ferată îngustă, astfel că se facilitează transportul până la Toplița, unde apa era transbordată pe vagoane CFR.

Perioada imediată după Decembrie 1989 nu aduce schimbări spectaculoase în evoluția fabricii, care va purta denumirea de „Regina Apelor Minerale” SA.

După privatizare, 1998, proprietarul devine SC Comchim SA București, luând astfel înființată S.C. Romaqua Group SA Borsec. Se produce o puternică infuzie de capital, se fac investiții și modernizări, aducându-se utilaje din ultimele generații, se începe îmbutelierea în ambalaje de tip PET, inclusiv a apei plate.

Ca o nouă dovadă a recunoașterii și aprecierii calităților sale, apa de Borsec obține medalia de aur la Festivalul Apelor – Berkeley Springs (SUA) – ediția 2004.

Toate aceste realizări, precum și recunoașterea mondială, ne obligă, atât pe noi, cât și generațiile ce vor urma, să protejăm integritatea și calitatea acestor resurse de ape minerale, fără de care Borsec ar deveni o simplă amintire.

1.1.8. Resurse naturale

1.1.8.1. Apă minerală

Apele minerale reprezintă cea mai importantă resursă minerală din depresiunea Borsecului. Conținutul ridicat

BORSEC

de dioxid de carbon și debitele mari fac posibilă valorificarea acestor izvoare atât în cura balneară, cât și în industria alimentară.

Originea

Grupul izvoarelor este legat de bazinul pliocen al Borsecului. Depozitele acestui bazin cuprind în fundament roci cristaline epizonale peste care se dispun petice de roci sedimentare (calcare dolomitice, triasice), acoperite de depozite de conglomerate și gresii, argile și marne argiloase. Formațiunile cuaternare sunt reprezentate prin turbă și depuneri de travertin. Apele din rocile cristaline au posibilitatea să circule, să se acumuleze și să se mineralizeze, trecând prin fisurile rocilor cristaline masive ori pe suprafețele de contact litologic. Mineralizația acestor tipuri de ape depinde de activitatea dinamică a apelor. Astfel, acumularea unor ape minerale în masivele calcarelor dolomitice de la Borsec este caracterizată prin apariția unor izvoare de debite apreciabile și mineralizare ridicată. Prezența dioxidului de carbon, hotărâtoare în menținerea echilibrului chimic între compușii bicarbonaților de calciu, magneziu, sodiu, este legată de aureola mofetică a lanțului Harghita-Călimani.

Izvoarele depresiunii apar în două grupe – grupul nordic, cel mai important – linia de izvoare provenite din fâșia de calcare cristaline (izvoarele 1, 2, 3, 5, 6) ; și grupul sudic – linia de izvoare cantonate în tuf calcaros (izvoarele 10, 11, 15).

Izvoarele cele mai importante ale stațiunii sunt Izvoarele 1 și 2. Ambele apar pe fisuri, din calcare dolomitice și sunt captate în clopote de cupru și aduse la distribuitor pe conducte de ascensiune. Apa lor carbogazoasă – bicarbonată este întrebuințată la îmbuteliere.

Apele minerale din Borsec au fost caracterizate ca ape mixte bicarbonatate, calcice, magneziene, sodice, hipotone, neferuginoase, respectiv cu un conținut neînsemnat de fier. Această diversitate de constituenți chimici naturali conferă apei calități curative deosebite față de alte ape minerale din țară.

Balneoterapie

Tratament intern

Apele izvoarelor din Borsec au gust plăcut, răcoritor, ce taie setea. Dioxidul de carbon dizolvat în cantitate mare produce hiperemia mucoasei gastrice, activează secreția acidului clorhidric, mărește apetitul,

favorizează digestia, și stimulează contractilitatea cordului, acționând pe cale reflexă asupra centrilor vasomotori. Activează secreția pancreasului și rinichiului, exercită acțiune diuretică, stimulează peristaltica și motilitatea gastrică, activează secreția gastrică, favorizând și asigurând o funcție normală acestor organe. Neutralizează aciditatea, în caz de hipersecreție. Exerciți acțiune benefică asupra digestiei și schimburilor nutritive. În caz de hipersecreție suprimă, prin acțiunea lor, secreția gastrică, iar în caz de hiposecreție, cauzată de tulburări în echilibrul cantității de sodiu din organism, din contră, activează secreția gastrică.

Exerciți o importantă acțiune în afecțiunile căilor urinare și mai ales în diateza urică, prin dizolvarea nisipului sau concremenților de acid uric și oxalați. Stimulează diureza, micșorează aciditatea urinară și crește PH-ul sanguin. Pe lângă o spălare largă, mecanică, a căilor urinare mărește solubilizarea acidului uric. Au efect favorabil și în cistitele cronice, pielite și uretrite.

În cura internă, izvoarele din Borsec sunt indicate:

- În boli ale tubului digestiv și ale glandelor anexe: gastrite cronice hipo-sau normoacide, dispepsii, enterite ușoare, enterocolite, colite de fermentație.
- În hepatite cronice posthepatitice, afecțiuni ale căilor biliare, sechele după intervenții pe căile biliare.
- În boli de nutriție: diabet zaharat tip II, compensat și echilibrat, gută și diateză urică.
- Boli endocrine : hipertiroidii ușoare.
- În boli ale rinichilor și ale căilor urinare: nefrite cronice fără insuficiență renală, pielite, pielonefrite, cistite cronice, litiazele urinare acide, sechele după operații asupra căilor urinare.

Tratament extern

În boli ale aparatului cardio-vascular: miocardite cronice, fără fenomene de insuficiență cardiacă; valvulopatii compensate, insuficiență coronariană cu accese ușoare, hipertensiunea arterială esențială, arteriopatii obliterante în stadii incipiente, sechele după tromboflebite.

I.1.8.2. Turba

Se găsește în Borsecul de sus în zonele umede formate pe un strat argilos, situate pe partea dreaptă a pârâului Usturoi. În unele părți grosimea turbei depășește 10 m iar compoziția chimică, după

analizele efectuate de Ministerul Sănătății, se reprezintă astfel:

- apă: 869,46g/dmc
- substanțe volatile prin calcinare: 109,72 g/dmc
- substanțe minerale: 20,82g/dmc
- nămol vegeto-mineral.

Calitățile terapeutice ale turbei fac posibilă utilizarea acesteia în boli reumatice.

I.1.8.3. Lignitul

Lignitul a fost exploatat cu intermitențe din secolul trecut, în primul rând pentru satisfacerea nevoilor locale. Lignitul de Borsec este de calitate superioară, cu putere calorică între 4000-5000 kcal/kg și cu un conținut de cenușă de 15-17%. În zilele noastre producția este livrată la CET – urile aflate la o distanță considerabilă (Brașov și Oradea)

I.1.8.4. Talcul

În depresiunea Borsecului, în valea pârâului Hanczel se găsesc rezerve de șisturi talcoase, care au fost exploatare până în anul 1954. Talcul de bună calitate se găsește, în cantități mici, în cuiburi aflate la contactul dintre șisturile cristaline și calcarele dolomitice metamorfozate.

I.1.8.5. Lemnul

Deși o bună parte a pădurilor din zonă sunt considerate păduri de protecție, totuși lemnul de rășinoase constituie o materie primă importantă pentru economia din bazinul Borsec. Pășunile și fânețele naturale au contribuit la dezvoltarea activității de creștere a animalelor ca preocupare de bază, mai ales a locuitorilor din Borsecul de Jos, unde terenurile arabile au suprafețe reduse și condițiile climaterice sunt favorabile numai cultivării cartofului și a plantelor furajere.

I.1.9. Calitatea factorilor de mediu

I.1.9.1. Apa de suprafață

Pârâul Vinului este poluat de către apele uzate epurate de la stația de epurare, atât în ceea ce privește indicatorul de calitate suspensii cât și CBO5 prezentând valori depășite față de valorile prevăzute

prin Autorizația de gospodărire a apelor nr.1/1995 eliberat de Apele Române.

Totodată existența rețelei de apă potabilă în unele părți ale zonei urbane fără existența rețelei de canalizare în această zonă contribuie, pe lângă stația de epurare, la poluarea colectorului principal al apelor de suprafață - Vinul Mare, fiind periclitată și calitatea apelor minerale.

I.1.9.2. Factorul de mediu-aer

S-au constatat poluări cu pulberi sedimentale în zona centrală a orașului, în perioada de vară. Din analiza compoziției pulberilor sedimentabile și prin compararea acestora cu valorile prescrise pentru sol, constatăm depășiri la următoarele metale grele: plumb, cadmiu, nichel, crom, ceea ce indică proveniența lor din traficul rutier.

I.1.9.3. Factorul de mediu-sol

Probele colectate din zonele verzi preorășenesc și din Rezervația Botanică prezintă depășiri față de valorile prevăzute prin Ordinul M.A.P.P.M. nr. 756/1997 pentru soluri sensibile la elementele: plumb, cupru, zinc, cadmiu, crom, nichel. Sursa de poluare cea mai semnificativă în acest sens este tot traficul rutier.

I.1.9.4. Nivelul de zgomot

Măsurat în sistem Lech, este mult depășit față de valoarea limită prevăzută de STAS 1,0009/1988 și Ordinul M.S. nr. 536/1996, în centrul orașului și de-a lungul drumurilor de trafic greu către S.C. ROMAQUA GROUP S.A. și pe D.N.15.

I.1.10. Zone naturale protejate

Conform Legii nr.5/2000 și a Hotărârii Consiliului Județean nr.13/1995, pe teritoriul administrativ al orașului sunt evidențiate următoarele zone naturale protejate :

- Zona carstică „SCAUNUL ROTUND” care este cea mai importantă depunere de travertin din țară cu formațiuni carstice și doline: „PEȘTERA CU STALACTITE”, „GROTA URȘILOR” și „PEȘTERA DE GHEAȚĂ”. Zona are o suprafață de 70 ha.
- Rezervația botanică „HĂRMASLIGET” - este o poiană mlăștinoasă de cca 2 ha, situată în zona

BORSEC

stațiunii în care se găsesc specii rare, cu ar fi mesteacănul pitic (*Betula humilis*), care este un relict glaciatic.

- Perimetre de protecție hidrogeologice stabilite pe baza H.G. nr.101/1997, referitoare la zăcămintul hidromineral de la Borsec, sursele de apă dulce și nămol terapeutic. Însă există materializate pe teren zonele cu regim sever ale perimetrului de protecție sanitară doar pentru izvoarele 1, 2, și forajul F4.
- Perimetrul de protecție sanitară a stațiunii balneoclimaterice stabilit de Ministerul Sănătății prin Institutul Național de Recuperare, Medicină fizică și Balneoclimatologie conform Ordonanței Guvernului României nr.109/2000.

I.1.11. Situația peisagistică a orașului Borsec

Orașul Borsec este un oraș de munte cu o personalitate distinctă, dată în primul rând de așezarea sa într-o depresiune intramontană la două nivele, Borsecul de Jos și Borsecul de Sus, și în al doilea rând de funcțiile diferite ale celor două componente ale orașului.

În general, compoziția Borsecului este clar definită, zonele de locuit, spațiile verzi, zona balneară, dispoziția străzilor și funcționalitățile orașului fiind în concordanță cu condițiile naturale și specificul său.

Există o zonare generală a orașului, corespunzătoare cerințelor funcționale și economice, care induce sentimentul de ordine și permite orientarea ușoară, permițând identificarea și accesul la monumentele istorice și arhitecturale, precum și valorile naturale care constituie puncte de atracție.

Ansamblul exprimă destul de clar modul în care funcționează orașul, variațiile reliefului și valorile dominante ale naturii. Borsecul de Sus este o zonă tipică pentru o stațiune balneoclimaterică montană cu renume dobândit în sute de ani de existență. Condițiile naturale de relief, de climă, materialele de construcții avute la îndemână, caracterul peisajului și izvoarele de apă minerală au influențat poziția orașului și au condiționat traseul, direcția și lățimea străzilor și aleilor, poziția clădirilor importante și a spațiilor plantate, densitatea construcțiilor și arhitectura lor.

În același timp, elementele naturale valoroase, formele variate și specifice reliefului (peștera cu stalactite, grota urșilor, peștera de gheață) generează noi puncte de interes, care stimulează percepția culturală și estetică.

La percepția vizuală a elementelor din stațiune o contribuție importantă o au și condițiile de iluminare,

care crează efecte plastice deosebite, ce variază în funcție de anotimpul și ora considerată, prin modul de așezare a stațiunii și prin modul de dispunere al cadrului natural la Borsec.

Sistemul bifurcat al străzilor (ex. Bdul. 7 izvoare cu Str. Carpați) asigură legătura între clădirile și zonele principale ale stațiunii, contribuind la ordonarea schemei stradale și realizarea aspectului variat al ansamblului.

Cu toate că stațiunea este o formație spontană, fiind realizată în mai multe etape, se poate considera, cu mici excepții, că prezintă o unitate de ansamblu, o compoziție în care fiecare element al orașului - străzi, alei, vile, spații verzi, izvoare- sunt subordonate ideii dominante de stațiune balneară.

Bulevardul „7 izvoare” reprezintă axa de organizare, care leagă și armonizează între ele spațiile construite și cele libere, determinând juxtapunerea ordonată a lor. De-a lungul acestei axe privirea este concentrată spre clădirile ce o mărginesc sau spre elementele interesante ale naturii și izvoarele de apă minerală indicând direcția de urmat către parcul central cu izvoarele principale din stațiune. Monumentele istorice și arhitectonice din această zonă stimulează interesul estetic și istoric al vizitatorilor și concentrează mișcarea spre zonele de interes, scoțând în evidență valorile construite și naturale ale orașului - stațiune.

Formele variate ale terenului au fost menținute și valorificate prin așezarea unor construcții care dobândesc caracter dominant în cadrul întregii compoziții urbanistice, completând scara variată a percepției vizuale a spațiilor a spațiilor și elementelor peisagere.

Puncte tari:

- așezare geografică favorabilă (într-o rază de cca. 120 km se află trei iar la cca. 200 km cinci reședințe de județ);
- accesibilitate rutieră (este situat pe traseul de legătură dintre Transilvania și Moldova);
- relief extrem de propice turismului;
- clima tipic subalpină;
- temperaturi favorabile curelor de teren (fără extreme deranjante);
- floră variată ce oferă o ambianță relaxatoare;
- fauna bogată este atracția vânătorilor sportivi;
- renumele secular internațional al stațiunii;
- resursa naturală principală – apa minerală – este pură și recunoscută internațional;
- pe traseele montane, mediul înconjurător asigură o relaxare prin calitățile sale;

- zonele naturale protejate asigură atât conservarea zăcămintului hidromineral cât și posibilitatea de a efectua excursii;
- peisajul și arhitectura se îmbină armonios;
- alimente de origine animală pure (lapte, carne, și alte produse);
- fructe de pădure (zmeură, afine, fragi);
- varietate de ciuperci comestibile;
- plante medicinale.

Puncte slabe:

- nu are acces direct la rețeaua căilor ferate (gara CFR este la aproximativ 25 km);
- majoritatea traseelor montane nu sunt accesibile prin mijloace auto;
- vegetația este distrusă în unele zone de exploatare forestieră;
- nivel de zgomot peste limita admisă de-a lungul drumului național;
- împădurirea zonelor defrișate are un ritm lent;
- aspectul estetic dezolant al unor vile abandonate;
- lipsa reclamei.

I.2. VIAȚA ECONOMICĂ

I.2.1. Infrastructura

I.2.1.1. Rețeaua de străzi

Rețeaua de străzi are lungimea totală de: 40 km - străzi asfaltate 11 km - străzi nemodernizate 29 km
Intensitatea traficului determinată în anul 1995, pe sectoare de tranzit din zona Borsec, este din clasa medie și anume:

- DN 15 Toplița- Borsec-Tulgheș - 1815 vehicule etalon/zi;
- DJ 128 Borsec-Ditrău (DN 12) – doar trafic aferent exploatării masei lemnoase din zonă.

Aceste drumuri publice din extravilan asigură legăturile interzonale și între localități și au un pronunțat caracter turistic. Intensitatea traficului reclamă modernizarea lor și echiparea corespunzătoare pentru fluentă și siguranța circulației. Pentru traversarea localității Borsec de către DN 15 sunt necesare amenajări mai ample, rezultate din racordările locale la accesele în curțile riverane și amenajările la intersecții.

Parcarea se face haotic de-a lungul străzilor iar spațiile sunt în număr insuficient și neamenajate

corespunzător. Străzile existente sunt de categoria tehnică III, cu două benzi de circulație, și respectiv de categoria IV, cu o singură bandă. În zona balneară, traficul este local pentru accese și staționări, iar rețeaua stradală este în general satisfăcătoare din punct de vedere al capacității, dar insuficient amenajată pentru parcare și circulația pietonală. Rețeaua secundară de circulație se compune din accese locale cu una sau două benzi carosabile, care, în general, se înfundă sau se racordează la străzile principale.

Drumurile publice DN 15 și DJ 128 sunt, conform Legii 43, din categoria III cu două benzi carosabile. Traseele de tranzit al acestor drumuri, intersecțiile și accesele laterale sunt deficitare ca fluentă, capacitate și siguranța circulației actuale și de perspectivă.

În afara străzilor în cadrul stațiunii sunt amplasate alei și trasee turistice în lungime de cca. 10 km, marea majoritate în extravilan, pentru vizitarea monumentelor naturii (Grota Urșilor, Peștera de Gheață) și a zonei Bükkhavas. Aceste alei și trasee turistice, din extravilan, dispun de amenajările necesare pentru efectuarea curei de teren în condiții adecvate (marcaje turistice).

Pe teritoriul orașului există patru parcări:

- la intrarea în localitate, lângă stația PETROM, cu o suprafață de cca. 500 mp., destinată autovehiculelor grele de mare tonaj;

- la biroul de INFO-TURISM, cu o suprafață de cca. 200 mp. destinată mijloacelor de transport în comun și autoturismelor, și o parcare mai mică în imediata vecinătate;

- în apropierea centrului stațiunii, cu o suprafață de cca. 300 mp;

- lângă CAMPING, cu o suprafață de cca. 50 mp.

Parcărilor, care oferă 150-180 de locuri, sunt suprafețe asfaltate fără alte amenajări.

I.2.1.2. Rețeaua de alimentare cu apă, de canalizare și stația de epurare

Prestările de servicii privind alimentarea cu apă potabilă a localității, transportul apelor uzate evacuate prin rețeaua de canalizare centralizată și epurarea acestora prin stația de epurare orășenească sunt executate în prezent de către S.C. ROMAQUA PREST S.A.

BORSEC

Alimentarea cu apă a oraşului

Sursele utilizate sunt:

- Captarea „7 izvoare” - asigură captarea izvoarelor de coastă în două drenuri care deversează într-un cămin de captare. Prin intermediul unei stații de pompare, apa se trimite în 3 rezervoare de înmagazinare. Rețeaua de distribuție a acestei surse este din conducte de oțel și fontă având o lungime de 18,6 km și alimentează cu apă potabilă zona stațiunii.
- Captarea izvoarelor de pe valea pârâului Hanczel constă din 17 captări din puțuri și 4 camere de captare din beton armat. Apa se tratează cu clor gazos prin instalație de clorinare. Rețeaua de distribuție este din oțel zincat și are o lungime de 2,075 km și deservește Borsecul de Jos.
- Captarea din pârâul Bistricioara în locul Valea Seacă a fost realizată cu scopul de a completa necesarul de apă al oraşului Borsec și pentru a asigura apa necesară comunelor Corbu și Tulgheș. Captarea nu este utilizată în prezent fiind în conservare. În prezent oraşul Borsec este alimentat cu un debit de Q- 15 l/s apă potabilă provenită din cele două surse subterane.

Rețeaua de canalizare și stația de epurare

Evacuarea apelor uzate se face prin rețeaua de canalizare a apelor menajere de care beneficiază numai 60 - 70 % din oraș.

Rețeaua este realizată din conducte de beton cu lungimea de 11,986 km și transportă apele uzate menajere la stația de epurare situată la 1,2 km de oraș, pe malul drept al pârâului Vinului. Canalizarea, construită în anii 1950-1960, prezintă o stare de degradare avansată datorită modului de amplasare (sub căile rutiere de transport de acces în stațiune) precum și a agresivității carbonice ridicate a apelor subterane.

Rețeaua pluvială a oraşului este în sistem divizor numai în zona stațiunii. Apele colectate sunt deversate în pârâul Usturoi. Starea fizică a rețelei de canalizare constituie o potențială sursă de poluare a apelor minerale din stațiune. Majoritatea apelor pluviale sunt colectate în rigole de la marginea carosabilului și sunt deversate în cursurile râurilor, ajungând în final în receptorul pârâul Vinului.

Stația de epurare are numai treaptă mecanică, compusă din:

- 2 grătare metalice;

- un decantor;
- păturile de nămol.

Receptorul apelor uzate este pârâul Vinului. Calitatea apelor uzate epurate prezintă poluări semnificative la indicatorii de amoniu, substanțe extractibile cu eter de petrol, fosfor total (ocazional).

I.2.1.3. Depozite de deșeuri menajere și industriale

Deșeurile menajere sunt colectate, transportate și depozitate la rampa de deșeuri aflată la cca. 5 km de partea zonei urbane a oraşului în aval de DN 15 către Toplița. Halda are o suprafață de cca. 3 ha, este împrejmuită pe o latură de o perdea vegetală din brazi și în ea se depozitează cca. 2000 mc/an de deșeuri. Zona de depozitare, având un fundament argilos, nu prezintă pericol de poluare a subsolului prin infiltrații. Depozitul de deșeuri nu este amenajat corespunzător, neavând instalații de apă, rampă de spălare, sisteme de colectare și epurare a levigatului și nu oferă posibilitatea de a se realiza o activitate de sortare. Colectarea deșeurilor se realizează în mod neselectiv, în pubele.

I.2.1.4. Alimentarea cu energie termică

Oraşul Borsec nu are rețea de distribuție de gaze naturale. Majoritatea clădirilor sunt încălzite cu sobe pe combustibil solid (lemn). Numărul clădirilor cu încălzire centrală proprie este de mic.

I.2.1.5. Telefonie

Localitatea este dotată cu o centrală telefonică digitală automată și trei stații fixe de emisie-recepție pentru telefonie mobilă sistem GSM (Orange, Connex și Zapp).

I.2.1.6. Spații verzi

Spațiile verzi din perimetrul constructibil sunt formate din:

- spații verzi cu acces nelimitat (scuarurile, parcurile, spații verzi din cadrul complexului de locuit, fâșiile plantate, grădinile și zonele de agrement), ocupând o suprafață de 106.400 mp, din care :

a) în cadrul stațiunii S1 – 75.900 mp;

b) în cadrul zonei urbane S2 – 30.500 mp.

- spații verzi cu acces limitat (spații verzi din incintele instituțiilor social-culturale, de învățământ, întreprinderilor industriale, cimitirelor) ocupând o suprafață de 3.000 mp situate în cadrul zonei urbane.

- spații verzi cu profil specializat (plantații de protecție și funcții utilitare) se găsesc de-a lungul străzilor și aleilor principale.

În afara acestor spații verzi în intravilan există terenuri agricole (fânețe), situate atât în Borsecul de Jos, cât și în zona stațiunii și care contribuie la îmbunătățirea condițiilor de mediu.

Spațiile verzi din teritoriul preorășenesc, alcătuite din zonele împădurite și din terenuri agricole de tip fâneată și pășuni, formează o centură verde de tip parc natural în jurul orașului, având rol de atenuare a vitezei vântului, de reducere a variațiilor bruște de temperatură, de purificare a aerului și contribuind astfel la realizarea factorilor climatici benefici stațiunii.

I.2.1.7. Zona de locuit

Zona de locuit se prezintă ca un ansamblu grupat sub formă de fâșie de-a lungul DN 15 și DJ 128 și a străzilor de deservire locală.

Nucleul central al orașului este format din locuințele colective cu regim de înălțime P + 4 etaje. Locuințele sunt în stare de întreținere foarte bună, bună și mediocră. Ponderele clădirilor în stare mediocră este dominantă. Cauzele acestei situații sunt generate de următorii factori:

- fondul construit este vechi;
- clădirile sunt executate din materiale mixte;
- agresivitatea naturală a terenului;
- adâncimea mică de fundare;
- condițiile nefavorabile de fundare.

Pentru unitățile de cazare mai intervin suplimentar lipsa instalațiilor de încălzire, a lucrărilor de întreținere, consolidare și confortizare. Starea clădirilor de locuit este evidențiată în procente astfel:

- 41,7 % - stare foarte bună și bună;
- 46,9 % - stare mediocră;
- 10,3 % - în stare rea;
- 1,1 % - insalubre.

În medie locuințele sunt construite din cărămidă pe fundații pe piatră naturală sau beton, cu acoperiș tip șarpantă cu învelitoare din material ceramic (țigle); restul sunt construite din lemn, pe fundații de piatră, cu acoperiș tip șarpantă (tot cu învelitoare din material ceramic). Regimul de construcție la nivel de oraș este de 3 locuințe pe an.

I.2.1.8. Patrimoniu Arhitectural

1. Biserica de lemn Ortodoxă – 1847 (fostă catolică, devenită greco-catolică, ulterior ortodoxă).
2. Izvoarele nr. 3 (Boldizsár), nr. 5 (László), nr. 6 (Lázár), nr. 10 (Kossuth), nr. 11 (Petőfi).
3. Izvorul străvechi (Ósforrás) începutul sec.XX.
4. Vila nr. 51 (Emil) -1936.
5. Vila nr. 53 (Doru) -1936.
6. Vila nr. 60 – 1880 (Vasalopol).
7. Vila nr. 56 (Barbu) 1896.
8. Vechea uzină electrică – sfârșitul secolului XIX.
9. Vila nr. 14 – 1933 – 1935 (Szentkovits).

I.2.1.8. Zone istorice urbane

Bulevardul 7 Izvoare:

- a. Vilele nr.17 (Bernstein), 19 (Stoica), 20 (Heiter), 71 (Budapest) (clădiri balneare începutul sec. XX).
- b. Casa de cultură (Spielman).
- c. Restaurantul Făget (Rózsakert).
- d. Izvoarele 3, 5, 6.
- e. Sinagoga.
- f. Pensiunea Mélik 1845.
- g. Hotel Remény 1883.

1. Strada Carpați

- a. Vilele nr.15 (Nefelejts), 23 (Csilla) – clădiri balneare începutul sec. XX.

I.2.2. Activități economice

I.2.2.1. Îmbutelierea apei minerale

Îmbutelierea industrială a funcționat permanent din 1806 și până în prezent, cu scurte stagnări în perioada celor două războaie mondiale.

Tradiția a fost continuată de către „Regina Apelor Minerale Borsec S.A” și în prezent de Romaqua Group S.A.- Borsec.

Între timp tehnologia de îmbuteliere s-a modernizat, punându-se în funcțiune instalații de îmbuteliere performante. Începând cu 1998, Regina Apelor Minerale Borsec S.A. se asociază cu Comchim S.A. - București, construind două linii tehnologice complete de îmbuteliere în flacoane PET compuse din utilaje de injecție și formare prin suflare pentru preforme PET, produse de firma germană Krupp Corpoplast și de

BORSEC

îmbuteliere în flacoane PET, produse de firma italiană Sasib Beverage.

În anul 2001 au fost puse în funcțiune două noi capacități de producție, respectiv a treia linie completa de îmbuteliere în flacoane PET, formată din linia de injecție preforme PET (producție Netstal – Elveția), linia de suflare flacoane PET și linia de îmbuteliere (ambele producție Kronos – Germania). Procesul de modernizare a capacității de producție și de lărgire a gamei sortimentale a continuat prin punerea în funcțiune a primei linii complete de îmbuteliere în flacoane PET a apei minerale naturale plate Borsec.

Lider de necontestat pe piața românească, ROMAQUA este primul îmbuteliator de apă minerală naturală din România care a primit certificarea internațională a managementul calității – ISO 9001. Deținător al diferitelor Diplome – Medalii – MARCA DE AUR – MARCA DE PLATINĂ (pt. apa plată) ROMAQUA GROUP SA BORSEC înseamnă o nouă atestare a numelui de BORSEC, fiind o societate comercială pe acțiuni cu capital integral privat. În anul 2003 s-a continuat dezvoltarea capacității de producție cu o linie de îmbuteliat în flacoane de sticlă de 0,25 l și 0,75l. Cu realizarea acestor investiții se oferă locuitorilor mai multe locuri de muncă, ajungându-se în prezent ca la fabrica de îmbuteliere să lucreze 569 salariați. După cifra de afaceri (980.000 mil. lei) ROMAQUA GROUP SA BORSEC se situează între primele 3 clasate din județ.

I.2.2.2. Industria extractivă

Având în vedere bogățiile subsolului în această regiune, s-a dezvoltat o importantă industrie extractivă.

Astfel putem aminti cariera de travertin – a căror exploatare a început încă din anul 1819 – de unde proveneau plăcile de travertin care dăinuie pe Casa Presei, Casa Parlamentului, în stațiile de metrou din București etc. Din considerente de protecție a zăcămintului hidromineral și epuizarea rezervelor, exploatarea acestora a fost interzisă.

Nu departe de această carieră se află zona de unde s-a exploatat un carbonat complex de calciu și magneziu, care, după măcinare era folosit în prepararea furajelor concentrate pentru animale.

La intrarea dinspre municipiul Toplița, nu departe de drumul național, se află mina de cărbune care, nu de mult, oferea loc de muncă la peste 400 de oameni din localitate. Datorită restructurării industriei miniere, momentan are 115 angajați.

Rezerva geologică de 1.700.000 tone este exploatată la un nivel de cca. 36.000 t/an. Lignitul extras are o putere calorifică de 3.600-4.000 kcal/kg (cărbunele ales) iar media la livrare către beneficiari (CET Bacău și Brașov) este de 2.600 kcal/kg. Cu tehnologia învechită și în conjunctura actuală, viitorul acestei exploatare este incertă.

I.2.2.3. Turismul

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, stațiunea Borsec începe să se dezvolte. Începând cu 1850, în imediata apropiere a izvoarelor, se construiesc vile particulare. Capacitatea de cazare este redusă iar întreaga organizare tinde spre servirea – la prețuri mari – a unui număr mic de vizitatori. Vilele, în majoritatea lor, nu erau amenajate pentru lunile de iarnă, stațiunea funcționând în continuare numai în timpul sezonului de vară. Lipsa instalațiilor și amenajărilor balneare, a unui cabinet medical, determina Borsecul să fie stațiune de odihnă nu și de tratament. Numărul anual al vizitatorilor era peste 400 între anii 1856-1863, 275-330 între 1864-1866, iar între anii 1868-1874 depășea 500.

După 1874 numărul vizitatorilor crește, ajungând la 1155 în anul 1883. Cele două războaie mondiale provoacă pagube însemnate băilor, a căror reparare a început abia în anul 1948. La această dată băile, împreună cu vilele, trec în proprietatea Ministerului Sănătății, care le reface, înzestrând cu cele necesare casele de odihnă, băile, cluburile. Borsecul era pregătit să primească într-o serie circa 3800 de vizitatori, numărul anual depășind 14.000.

Între anii 1918, când a luat ființă Întreprinderea Balneară Borsec, și 2001, când a încetat exploatarea băilor, stațiunea era profilată pentru tratamentul afecțiunilor cardiovasculare, afecțiuni ale tubului digestiv, bolilor hepato-biliare și nevrozei astenice. Tratamentul cu agenții fizici balneoclimatici și recuperare era asigurată de policlinica balneară prin 12 cabinete medicale de specialitate, la care se adăugau camera de gardă, camera de reanimare, cabinetul de stomatologie cu laborator dentar și laboratorul clinic, unde se puteau efectua analizele necesare. Policlinica deservea atât bolnavii sanatorizați, cât și ambulatorii din tot cuprinsul țării și chiar de peste hotare, în tot cursul anului, asigurând astfel un tratament balnear complex și individualizat în cadrul bazei de tratament.

Stațiunea Borsec dispunea de următoarele baze de tratament:

-Pavilionul Central (vila centrală), cu spații de cazare pentru 120 persoane și bază de balneologie cu 70 vane pentru băi, prevăzute cu cabinete de dezbrăcare și odihnă, precum și un bazin acoperit, cu apă carbogazoasă, încălzită, pentru 20-25 de persoane pe serie, unde se executau kineto-terapie și alte proceduri. Tot în pavilionul central, separate, au fost instalate și alte secții de hidroterapie ca: băi haldbad, băi cu peria, duș subacvatic și băi kinetoterapice.

-Policlinica, care, pe lângă secțiile de asistență medicală, dispunea de mai multe secții, ca: băi cu plante medicinale, băi cu plante asociate cu masaj, duș scoțian, afuziuni, duș masaj, băi parțiale alternante pentru mâini și picioare, băi de șezut, împachetări cu parafină, aqua vibromasaj, masaj uscat, periaj uscat, băi galvanice, băi de lumină generale și parțiale, solux, raze ultraviolete, aerosoli și tratamente fizioterapice ca: galvanizări, faradizări, ionogalvanizări, raze ultracurte, diadinamici și magnetodiaflux.

-Sala de cultură fizică medicală era prevăzută cu aparatura necesară pentru gimnastica medicală. În cadrul policlinicii funcționa și cabinetul medical de

degradării stațiunii sosesc în fiecare an tot mai puțini turiști.

Această scădere bruscă este datorată lipsei de resurse financiare proprii pentru modernizarea stațiunii și lipsei de preocupare susținută de atragerea turiștilor.

Totodată a început derularea procedurii de privatizare a stațiunii, cu restituirea vilelor naționalizate către foști proprietari și cu vânzări de active. Activitatea turistică la nivelul stațiunii, după sistarea serviciilor de tratament balnear în cadrul S.C.A.T. Borsec S.A., a fost continuată de întreprinzători din sectorul privat, care s-au limitat la servicii de cazare și masă. S-au construit spații de cazare tip vilă și tip hotel cu restaurant, s-au folosit în continuare câteva vile cumpărate încă din anul 1995 din patrimoniul statului. În momentul de față există un cabinet medical balnear particular pentru tratament balneo-fizioterapie și recuperare medicală.

În prim plan, interesul orașului, al Consiliului Local Borsec este preocuparea pentru relansarea stațiunii, acordând facilități pentru investitori autohtoni și străini în sensul posibilității de cumpărări de trenuri

	1988			1998			2003		
	Nr.	Locuri	Turiști	Nr.	Locuri	Turiști	Nr.	Locuri	Turiști
Hoteluri	-	-	-	1	68	1501	3	119	1400
Camping	76	152	350	60	120	200	72	150	180
Vile	70	2690	18620	12	332	1507	11	257	565

recuperare pe profil cardiovascular, cu un lot de 20 bolnavi pe serie.

În general, întreaga terapie era profilată pentru recuperarea medicală a bolnavilor cu diferite afecțiuni, de diferite etiologii, în vederea însănătoșirii lor și a scăderii numărului de zile de incapacitate temporară de muncă, obținut prin asocierea unui tratament balnear complex, individualizat de la caz la caz și în special prin cura de teren organizată, prin plimbări de agrement, pe alei și parcuri, prin estetoclimatism și prin gimnastică medicală în aer liber, terenuri de sport sau în săli de gimnastică medicală sau bazin acoperit, sub îndrumare strict medicală.

Cu toate acestea, managementul inadecvat al S.C.A.T. Borsec S.A. a dus la încetarea serviciilor turistice oferite. Începând cu anul 1990, din cauza

intravilane pentru construcții de vile, necesare creșterii numărului de locuri de cazare și nivelul de confort, folosirea surplusului de ape minerale din izvoarele existente (izvorul Boldizsár, László, Petőfi) și altele cu posibilități de a fi utilizate pentru băi carbogazoase. De asemenea sunt posibilități de cumpărări de vile cu terenul aferent de la proprietarii acestora.

Odată cu renașterea stațiunii s-ar putea pune capăt în mare măsură scăderii ratei șomajului, a sărăciei, astfel îmbunătățindu-se viața socială și economia orașului Borsec.

În jurul situației terenurilor aferente activelor s-a creat o problemă majoră, ele fiind în proprietatea statului, Societatea S.C.A.T. Borsec S.A. a încercat (abuziv) să obțină titlul de proprietate asupra terenurilor, apelând la organele de justiție, și intabulând toată terenurile în favoarea ei, ocolind calea legală a respectării HGR

BORSEC

834/1991; apoi vinde o mare parte din terenurile astfel câștigate cu activele aferente (24) la alte 4 societăți. Consiliul Local înaintează un proces pentru redobândirea terenurilor care au fost în posesia lui încă de la naționalizarea din 1950. Prin Decretul 92, în momentul de față terenurile sunt în posesia Consiliului Local, care urmează să vândă o parte la acele societăți și persoane fizice care au cumpărat active din anii 1995 sau să concesioneze la persoane sau societăți care vor să construiască vile sau alte mijloace de cazare în vederea dezvoltării turismului.

I.2.3. Evoluția sectorului privat

Din cele 84 de societăți comerciale și societăți în nume colectiv înregistrate și înmatriculate la Camera de Comerț, doar 54 sunt active.

Repartizarea pe ramuri de activitate a IMM – urilor arată astfel :

- activitate de comerț 74 %
- prelucrarea lemnului 12 %
- construcții 5 %
- transport 5 %
- turism 3%

Persoanele care realizează venituri din activități autorizate (asociații familiare, independenți) au următoarea structură :

- Comerț 8
- liber profesioniști 16
- servicii în turism 2

Se observă o slabă reprezentare a activității de turism, deși aceasta ar trebui să posede o pondere importantă, dat fiind specificul zonei.

Pentru a relansa turismul – prin facilitarea investițiilor în acest domeniu – Consiliul Local sprijină parteneriatul public-privat prin încheierea unor contracte de concesiune, asociere, închirieri spații și terenuri aparținând domeniului privat al localității.

Astfel au fost încheiate 43 de contracte, care acoperă mai multe domenii: sprijinirea serviciului medical, telecomunicații, investiții în turism, activități de prelucrarea lemnului.

În anul 2003 au fost vândute spațiile comerciale (Legea 550/2002), fiecare cumpărător făcând uz de facilitatea de a cumpăra în rate.

Puncte tari:

- rețeaua de străzi este amplasată judicios, oferind acces auto în toate punctele localității;
- alimentarea cu apă potabilă acoperă toată zona stațiunii;
- sistemul de canalizare este prezentă pe cca. 90 % din stațiune, restul zonelor având posibilitatea de racordare;
- existența rețelelor de telefonie fixă și mobilă;
- toată localitatea este „ aerisită ”, zonele urbane nefiind aglomerate;
- spațiile verzi sunt omniprezente;
- renumele orașului;
- posibilitatea practicării sporturilor de iarnă;
- peisajul și aerul curat oferă o relaxare totală;
- posibilitate de sejur în toate anotimpurile;
- posibilități de excursii în zonele învecinate (cheile Bicazului, mănăstirile din Neamț);
- posibilități de investiții în turism;
- accesul în localitate cu mijloace auto este facil indiferent de anotimp.

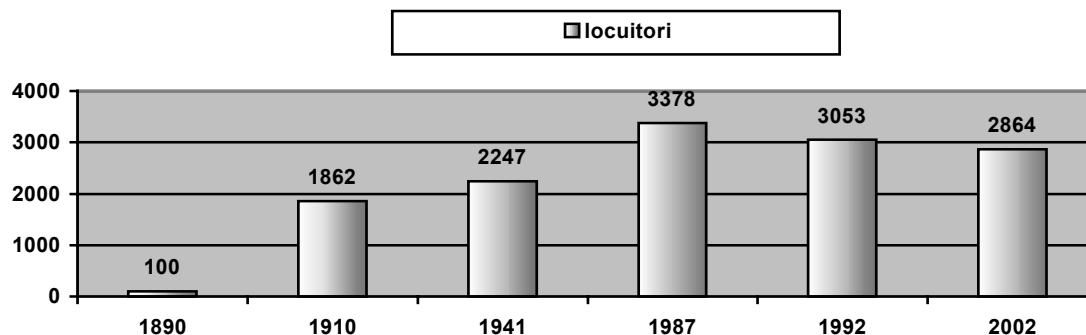
Puncte slabe:

- datorită managementului defectuos, vechea infrastructură turistică este distrusă aproape în totalitate;
- baza de tratament este inutilizabilă;
- vilele distruse au un aspect dezolant;
- lipsa serviciilor de agrement și distracție;
- comparativ cu trecutul – slaba prezență a serviciilor turistice;
- deși în zona stațiunii este asigurată canalizarea, în perimetrul Borsecului de Jos doar o mică parte din case (cca. 30%) dispune de acest serviciu;
- stația de epurare, dispunând doar de treaptă mecanică, reprezintă o sursă potențială de poluare în aval de localitate;
- polarizarea industriei – îmbutelierea apei minerale este cea mai semnificativă activitate economică, restul vieții economice având o importanță mult mai redusă;
- lipsa capitalului;
- patrimoniul arhitectural este într-o stare avansată de uzură;
- depozitul de deșeuri menajere este necologic;
- rețeaua de apă potabilă a orașului necesită reabilitare, datorită uzurii avansate

I.3. MEDIUL SOCIAL

I.3.1. Structura si dinamica *populatiei*

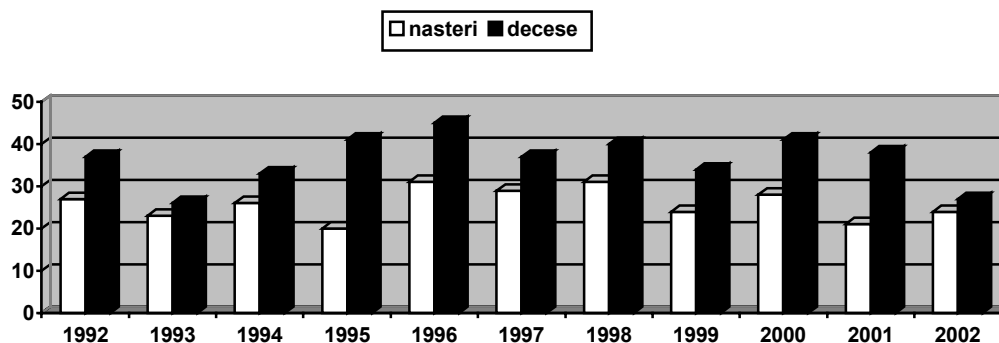
După cum se observă din diagrama de mai jos, dinamica populației a avut un trend ascendent până în anul 1987, după care (mai ales după 1989) a început depopularea zonei.

Acest fapt în principal are 2 cauze:

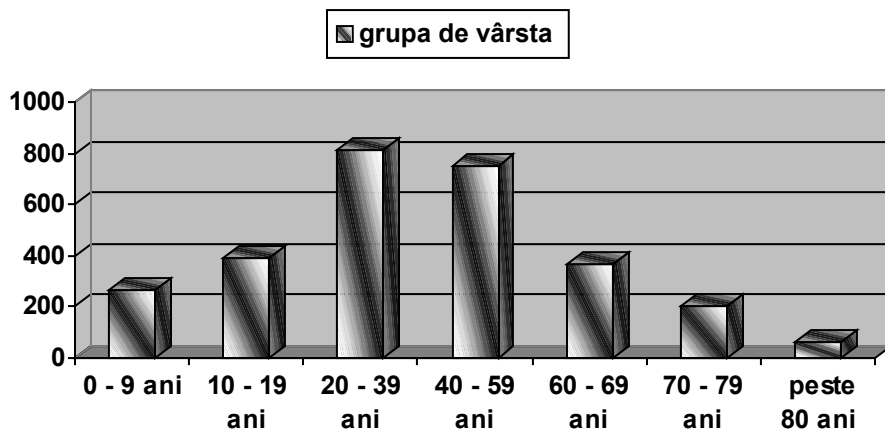
- Natalitatea și mortalitatea.

Numărul născuților vii, conform diagramei de mai jos, descrește treptat față de mortalitate, ceea ce presupune o influență negativă asupra sporului natural din orașul Borsec

BORSEC

Această scădere a natalității se poate observa și din structura populației pe vârste:

Ponderea femeilor în total este de 52 % față de 48 % a bărbaților.

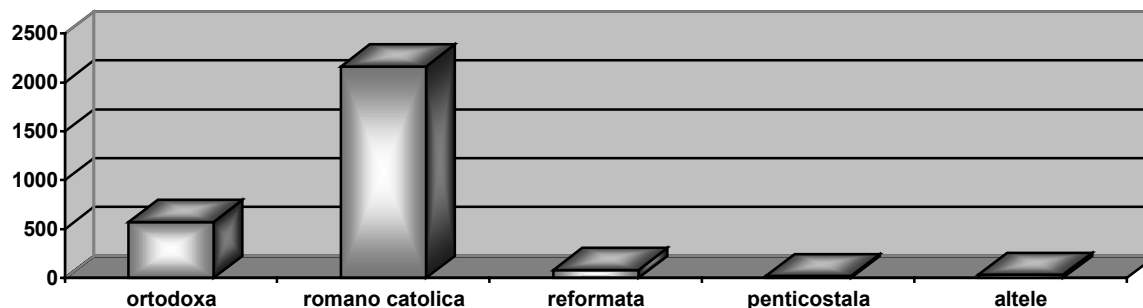
- Emigrarea – aproape 6 % din total – ce s-a datorat îndeosebi situației economice precare – după 1989 – și a lipsei de perspectivă.

Țara	Nr. emigranți
Ungaria	124
Germania	24
Canada	5
Franța	4
Israel	3
S U A	2
Kuweit	2
Slovacia	1
Brazilia	1
TOTAL:	166

I.3.2. Structura etnică și confesională

Structura populației pe naționalități, precum și pe religie, în urma recensământului din 2002 reflectă o componență dezechilibrată: astfel în proporție de 78 % din locuitori sunt de naționalitate maghiară, 21 % română 1 % alte etnii, Borsecul fiind însă un oraș în care conviețuirea este pașnică și stabilă, normală într-o comunitate liberă, neexistând tensiuni interetnice.

Structura confesională este mai bogată, coexistând mai multe religii, astfel :

I.3.3. Asistența socială

Serviciile de asistență socială la nivelul Primăriei orașului Borsec sunt:

- În cadrul aparatului propriu al consiliului funcționează autoritatea tutelară și asistență socială. Conform Legii nr. 416 / 2001 (privind venitul minim garantat) familiile sărace și persoanele singure au dreptul la un venit minim garantat ca formă de asistență socială. Venitul minim garantat se asigură prin acordarea ajutorului social lunar. Tot prin acest compartiment sunt soluționate cererile de acordarea ajutorului de urgență, acordarea alocațiilor pentru copii nou născuți, ajutor pentru încălzirea locuinței, alocații de stat precum și alocații suplimentare.

		2002	2003
ACORDAREA AJUTORULUI SOCIAL	Dosare depuse	30	6
	Dosare aprobate	24	6
	Sume plătite	114.563.000	98.718.000
ACORDAREA AJUTORULUI DE URGENȚĂ	Dosare depuse	2	--
	Dosare aprobate	2	--
	Sume plătite	10.000.000	--
ACORDAREA AJUTORULUI PENTRU ÎNCĂLZIREA LOCUINȚEI	Cereri depuse	67	55
	Suma achitată	17.500.000	19.250.000
ACORDAREA ALOCAȚIILOR PENTRU COPII NOU NĂSCUȚI	Cereri depuse	24	16
	Suma plătită	33.600.000	22.400.000
ALOCAȚII DE STAT PENTRU COPII	Număr cereri	27	20

- Conform Legii nr. 119 / 1997, privind alocația suplimentară privind familiile cu copii, au fost depuse un număr de 93 cereri. În urma verificărilor, dosarele au fost înaintate Direcției Generale de Muncă și Solidarități Sociale Harghita-Oficiul de asistență socială, spre soluționare.
- În cadrul Consiliului Local sunt angajați asistenți personali ai handicapaților gravi, încadrați cu contract individual de muncă. Asistentul personal beneficiază de concediul anual de odihnă plătit și de asigurări sociale de stat și de sănătate, potrivit dispozițiilor legale aplicabile personalului încadrat cu contract individual de muncă. La sfârșitul anului 2003 au fost înregistrați un număr de 11 handicapați încadrați în gradul I de invaliditate, dintre care 3 copii.
- Tot în cadrul aparatului propriu al Consiliului Local Borsec funcționează compartimentul de autoritate tutelară și asistență socială, care colaborează cu Organizația Caritas, centrul de îngrijire medicală și asistență socială la domiciliu, conform unei convenții de colaborare.

Serviciile furnizate în cadrul Organizației Caritas, centrul de îngrijire medicală și asistență socială la domiciliu, sunt:

a) Îngrijire medicală: pansamente; injecții; cateterism, climă, medicamentație, băi medicinale, măsurarea tensiunii; frecții medicale; vibromasaj; inhalatie, îngrijirea bolnavului psihic; etc.

b) Îngrijire de bază: spălarea bolnavului; îmbăiere; îmbrăcare/dezbrăcare; ajutor în alimentație; ajutor în prepararea mâncărilor; supravegherea bolnavului etc.

Numărul personalului calificat în furnizarea serviciilor sociale este de 2 persoane iar numărul beneficiarilor de servicii sociale în momentul de față este de 73.

I.3.4. Protecția minorilor

- În prezent sunt 11 minori aflați în plasament familial. Plasamentul familial prezintă o modalitate legală prin care familiei i se recunoaște dreptul de a primi, îngriji, crește și educa unul sau mai mulți copii. Pentru dobândirea acestei calități, familiile susmenționate au certificat cu o serie de acte și documente, calitățile solicitate. Aceste familii sunt verificate periodic cu privire la modul de îngrijire, creștere și educare a minorilor aflați în plasament.

- În prezent sunt internați în centre de plasament de ocrotirea minorilor un număr de 4 copii din oraș. Pentru creșterea și educarea acestor minori, Consiliul Local Borsec, conform unui contract încheiat cu Consiliului Județean, contribuie lunar cu suma de 5.160.000 lei.
- În perioada 2001 – 2003, în cadrul autorității tutelare și asistență socială au fost efectuate un număr de 85 anchete sociale la domiciliul minorilor în cauză, verificând situația creșterii și educării, precum și situația materială și financiară a acestora. Ele au fost efectuate în vederea obținerii bursei sociale, în cazul divorțurilor, precum și în unele cazuri solicitate de poliție în vederea unor cercetări.

I.3.5. Societatea civilă

I.3.5.1. Fundația Pro Borsec

Fundația s-a constituit în 16 decembrie 1996.

Este nonprofit, apolitic, cu personalitate juridică. Dintre obiectivele fundației amintim:

- sprijinirea activităților culturale;
- sprijinirea publicațiilor și a mijloacelor audio-vizuale locale;
- organizarea de cursuri;
- sprijinirea procesului de instruire prin crearea bazei materiale și prin burse;
- organizarea și sprijinirea manifestărilor sociale, culturale, sportive de masă și de performanță precum și cele legate de evenimente majore ale orașului Borsec;
- sprijinirea dezvoltării și valorificării potențialului turistic al zonei.

Realizări mai importante:

- Are un ziar local ce apare lunar, „Források”.
- În fiecare an a organizat tabăra de creație, la care au participat artiști din județ, din țară și din Ungaria.
- Este co-organizatorul Zilelor Borsecului, manifestare majoră în viața culturală a orașului, cu participanți din localitate, localitățile învecinate și localitățile înfrățite din Ungaria.
- Pe parcursul anilor a editat mai multe cărți: „Nyüszkölés a feredőn, s a nagy víz martyán”(„Scăldatul la feredeile Borsecului”), „Barangolás a múltban”, albumul „Borszék és Maroshévíz korabeli képeslapok fényében”(„Borsec și Toplița în lumina vederilor de odinioară”), „Domus Historia”(„Istoria parohiei romano- catolice”), „Trecutul Borsecului în imagini”.

- Sprijin în acțiunea „Cel mai frumos parc din oraș”, la care au participat elevii școlii generale (la finele acțiunii fiind premiați din fondurile Fundației).
- Sprijinirea financiară a acțiunilor Casei de Cultură din localitate.
- Organizarea zilei Moș Nicolae și Moș Crăciun, unde s-au distribuit cadouri elevilor și copiilor din localitate.
- Sprijinirea activității fanfarei din oraș, prin finanțarea cursului de pregătire a dirijorului, renumerarea dirijorului și repararea de instrumente muzicale, precum și cumpărarea de uniforme pentru membrii fanfarei.
- De Ziua Copilului s-au distribuit cadouri elevilor din oraș.
- Sprijinirea elevilor veniți din alte localități la Școala Profesională din Borsec cu burse sociale.
- Elevilor participanți la Festivalul jocurilor și obiceiurilor de Crăciun (Betlehemezők) li s-au asigurat transportul și masa.
- În anul 2003, Fundația a participat la organizarea Revelionului stradal.

I.3.5.2. Asociața școlărească Borsec

A fost înființată în anul 2003 și este nonprofit, cu scopul de a organiza activități caritabile, pentru a acorda sprijin material elevilor, sub forma de burse școlare sau prin:

- finanțarea excursiilor, taberelor școlare, olimpiade,- acțiuni cultural sportive, artistice, turistice;
- acordarea de premii elevilor cu rezultate deosebite la învățământ, în activitatea extrașcolară;
- îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a școlii.

Veniturile asociației provin din donații, sponsorizări și cotizații.

Asociația are în prezent 25 de membri.

I.3.5.3. Forumul tineretului din Borsec

Este o organizație independentă, neguvernamentală și non-profit, constituită pe termen nelimitat, menită să sprijine și să coordoneze activitățile tineretului pe raza orașului.

În vederea atingerii acestui scop, obiectivele prioritare sunt:

- desfășurarea activităților cultural – distractive și sportive prin organizarea de spectacole pentru tineret și nu numai, schimb de experiență cu alte forumuri sau asociații de tineret din țară și din străinătate, de simpozioane pe diverse teme, concursuri și prezentări

cu ocazia diferitelor sărbători (Zilele Borsecului, Moș Nicolae, Moș Crăciun, Paști, Ziua Îndrăgostiților, Halloween, 1 Decembrie, etc.), organizarea de activități care vizează protecția mediului înconjurător;

- înființarea unui birou de coordonare, consfătuire și îndrumare a tineretului pentru: informarea asupra locurilor de muncă prin crearea unei „Burse”, discuții pe diferite teme de orientare profesională și familială, editarea unor broșuri informative cu privire la admiterea la licee, colegii și învățământ superior.

Pot deveni membrii susținători ai Forumului Tineretului din Borsec toate persoanele fizice care doresc să participe în mod organizat la obiectivele propuse de organizație sau să sprijine moral sau material activitatea asociației.

Fondurile bănești ale Forumului provin din: cotizații ale membrilor, chirii pentru baze sportive, dreptul de reclamă, publicații, venituri din contracte de sponsorizare, donații, alte venituri obținute în condițiile legii.

I.3.5.4. Asociația de schi

Înființarea acestei asociații non-profit este ideea schiorilor veterani locali, scopul ei fiind sprijinirea activității de schi, a schiului de agrement și de turism în zonă, în conformitate cu reglementările și strategiile elaborate de Federația Română de Schi – Biatlon, promovarea bunelor relații cu alte asociații din țară și peste hotare, promovarea în competiții a spiritului fair-play, cinste, corectitudine.

Pentru atingerea scopului său Asociația de Schi Borsec își propune următoarele obiective:

- dezvoltarea bazei materiale prin amenajarea de pârtii de schi cu instalație de tras cablu;
- dotarea asociației cu materiale sportive necesare organizării de concursuri de schi;
- organizarea de cursuri de inițiere pentru învățare a schiului;
- colaborare și servicii cu alte asociații din țară și peste hotare;
- elaborarea, producerea și difuzarea de materiale, pliante, broșuri, audio-video în vederea creșterii gradului de popularitate a activităților sportive de iarnă.

B O R S E C

Patrimoniul inițial al asociației este constituit dintr-un capital reprezentat prin aportul în bani al asociaților în cote părți egale. Acesta se completează cu cotizațiile membrilor, dobânzile și dividendele rezultate din plasarea sumelor disponibile în condiții legale, donații, sponsorizări, resurse obținute de la bugetele locale, veniturile obținute din activități proprii, alte venituri în condițiile legii.

I.3.5.5. Asociația de turism

Asociația de Turism s-a înființat în anul 2000 și a fost înregistrată oficial în anul 2002 având ca scop promovarea turismului.

Prin activitățile sale, a încercat să continue serviciile turistice în cadrul stațiunii, prin organizarea unui birou de info-turism, editarea de pliante și a unui site internet pentru informarea turiștilor privind posibilitățile de cazare și agrement, precum și cele de petrecere a timpului liber, atât în zonă cât și prin împrejurimi.

În prezent stațiunea dispune de aproximativ 500 locuri de cazare în hoteluri, vile, camping și case particulare, precum și de 6 restaurante.

Asociația era formată din 18 membri la înființare, majoritatea fiind firme private sau persoane fizice cu activități de prestări de servicii turistice – în prezent are 16 membri.

Acțiunile organizate de Asociația de Turism sunt: „Serbările zăpezii”, inaugurări turistice, expoziții, consfătuiri.

Numărul elevilor in anii 1995 – 2002.

ANUL	PREȘCOLARI	ȘCOLARI
1995 – 1996	128	298
1996 – 1997	102	277
1997 – 1998	101	299
1998 – 1999	91	296
1999 – 2000	95	315
2000 – 2001	95	314
2001 – 2002	99	329

I.3.6. Educație și cultură**I.3.6.1. Educația**

În oraș există o grădiniță de copii și o școală generală, cu limbile de predare română și maghiară. Din anul școlar 1999-2000 a fost înființat și o clasă profesională cu profil ospătar-bucătar (din anul școlar 2004-2005 profilul clasei va fi ospătar-vânzător) și o clasă cu profil uman, cu forma de învățământ seral.

Anul școlar 2003-2004 - numărul elevilor:

- Preșcolari: 121 elevi (secția română 34; secția maghiară 87)
- Clasele I – IV: 106 elevi (secția română 33; secția maghiară 73)
- Clasele V – VIII: 141 elevi (secția română 27; secția maghiară 114)
- Școala profesională: 13 elevi (secția maghiară)
- Profil uman teoretic: 15 elevi (secția maghiară)

În cadrul școlii funcționează diferite cercuri pentru copii, cum ar fi activitatea cercetașilor, grupa Inimi Verzi, cercul de ceramică.

Personalul didactic în școală este în permanentă mișcare – aproape în fiecare an se modifică componența, datorită faptului că unii pleacă din învățământ (de obicei din cauza salarizării), alții obțin calificare sau încep cursuri de calificare (se înscriu la facultate, la forma de învățământ la distanță).

În anul școlar 2003-2004, structura personalului didactic era :

- total cadre 27
- personal didactic calificat 22
- personal didactic necalificat 3
- personal didactic în curs de calificare 2
- personal nedidactic 8

În școală există 22 de săli în care se desfășoară activitatea de predare. Din acestea 6 sunt modernizate complet (mobiliu nou, parchet melaminat, dulapuri și rafturi noi) celelalte săli urmează să fie modernizate în anii următori, cca. 2 sau 3 săli anual.

Cabinetul de informatică este dotat cu 10 computere tip 486.

În școală există 22 de săli în care se desfășoară activitatea de predare. Din acestea 6 sunt modernizate complet (mobiliu nou, parchet melaminat, dulapuri și rafturi noi) celelalte săli urmează să fie modernizate în anii următori, cca. 2 sau 3 săli anual.

Cabinetul de informatică este dotat cu 10 computere tip 486.

Modernizarea făcută în anii precedenți consta din schimbarea tuturor ferestrelor și celor 3 uși cu termopane. Profesorii au la dispoziție o imprimantă și un copiator.

Sala de sport este dotată cu baie (WC, duș), necesitând o renovare.

Încălzirea școlii este realizată prin centrala termică proprie, care funcționează cu combustibil lichid.

În cadrul școlii funcționează diferite cercuri cum ar fi

Denumire cerc	Nr. copii	Activități
• cercetași	50	• întâlniri cu cercetași, tabere, concursuri
• Inimi Verzi	80	• protecția mediului (ape, flora, fauna)
• cercul de ceramică	50	• dezvoltarea simțului estetic
Corul de copii, "De Angelis"	30	• corul de copii a participat la mai multe întâlniri de cor în județ și peste hotare
• Școala Populară de Artă	30	• pregătirea elevilor la diferite instrumente muzicale și participarea la diferite spectacole din oraș.

B O R S E C

I.3.6.2. Cultură

Programul evenimentelor culturale a orașului Borsec pe anul 2004:

- Ianuarie   Carnaval „Serbările Zăpezii”
- Februarie   Ziua îndrăgostiților
Cupa Lőrinc Paul (Concurs de Schi)
- Martie   Comemorare evenimentelor din martie 1848
- Iunie   Deschiderea sezonului turistic
Zilele Județului Harghita
- Iulie   Atelier Borsec – tabăra de creație
Întâlnirea fanfarelor din regiune
- August   „Zilele Borsecului”
Hramul Sf. Ștefan
- Octombrie   Comemorarea evenimentelor din 6 octombrie 1849
- Decembrie   Moș Nicolae
Pomul de Crăciun

Sumele necesare pentru realizarea evenimentelor culturale se obțin din proiecte finanțabile, sponsori locali, bani alocați de la Consiliul Județean sau de la Consiliul Local.

Există două case de cultură : Casa de cultură din Bulevardul 7 Izvoare, adăpostind o bibliotecă cu cca. 36.000 de volume și casa de cultură din str. Topliței având o bibliotecă cu cca. 6.000 de cărți. În aceasta din urmă există o sală pentru repetiții a fanfarei și o sală de spectacole. Întreaga clădire este într-o stare foarte avansată de degradare.

În oraș există câteva formații, unele chiar cu tradiție, dar sunt și încercări de înființare a unor grupe noi, mai ales în cadrul tinerilor sau a școlărilor.

În afară de acestea există și alte formații de muzică (Nagy Duo, Galaxis) sau de dans modern (Yoyo), care participă la diferite spectacole sau evenimente culturale / distractive din oraș.

I.3.6.2. Sport și agrement

Practicarea sportului în mod public începe în stațiunea Borsec prin anii 1918-1920.

Fotbalul este prima ramură sportivă, care se bucură de popularitate. Din anul 1920 orașul are asociație sportivă. Pe lângă fotbal, schiul alpin, patinajul, popicele, tenisul de masă, șahul sunt agreate atât de locuitorii orașului, cât și de către musafiri. Terenul actual de fotbal a fost construit de directorul stațiunii, Valtzer în anul 1925 și modernizat în 1930. Astăzi, bazele sportive și de agrement sunt departe de a satisface cerințele și necesitățile actuale. În orașul Borsec funcționau cu câțiva ani în urmă o bază sportivă la Nadășa, un patinoar natural, bazin de înot, popicărie, tenis de câmp – în zilele noastre nu mai este nici una în stare de funcționare.

I.3.7. Starea de sănătate

Rețeaua sanitară existentă este formată dintr-un Cabinet de medicină de familie, un Cabinet de fizioterapie, subpunctul de ambulanță, Centrul de Îngrijire Medicală și Asistență Socială la domiciliu - Borsec, o farmacie și se preconizează înființarea unui cabinet stomatologic.

Starea de sănătate a populației reprezintă o con-

Numele	Vechimea	Nr. Membrii	Activități
Fanfară	Din anul 1926	36	- participarea la întâlniri; tabere
Corul Cantum Novum	Din anul 1930	30	- participarea la întâlniri; evenimente locale
Formația de dans popular și dans de majorete	Din anul 2004	22	- participarea la evenimente locale

secință a reducerii în termeni reali a fondurilor pentru sănătate alocate de stat cât și din bugetul familiei, a disconfortului psihic generat de șomaj, a insecurității sociale, a standardului de viață scăzut, precum și consecința lentorii reformei în sectorul sanitar. Starea de sănătate, cumul al condițiilor grele de viață din anii premergători Revoluției din 1989 și al condițiilor tranziției, este critică comparativ cu nivelul european.

Indicatorii de sănătate demonstrează o curbă descendentă a natalității.

1992	10,149 ‰
1993	8,024 ‰
2002	8,729 ‰
2003	8,030 ‰

Mortalitatea generală a avut o evoluție ascendentă:

1992	8,988 ‰
1993	7,716 ‰
2002	10,824 ‰
2003	10,474 ‰

Din acești indicatori rezultă un excedent natural negativ.

În structura mortalității specifice se remarcă preponderența deceselor cauzate de boli cardiovasculare, urmată la distanță de boli ale aparatului digestiv, accidente și boli neoplazice.

Morbiditatea pe cauze de boală se prezintă astfel :

Boli cardio-vasculare:

1992	2.985,07 ⁰ / ₀₀₀₀
1993	3.194,02 ⁰ / ₀₀₀₀
2002	9.713,48 ⁰ / ₀₀₀₀
2003	10.342,41 ⁰ / ₀₀₀₀

Diabet zaharat:

1992	417,904 ⁰ / ₀₀₀₀
1993	524,669 ⁰ / ₀₀₀₀
2002	1.958,04 ⁰ / ₀₀₀₀
2003	2.202,79 ⁰ / ₀₀₀₀

Boli neoplazice:

1992	805,97 ⁰ / ₀₀₀₀
1993	956,79 ⁰ / ₀₀₀₀
2002	1.608,39 ⁰ / ₀₀₀₀
2003	1.748,25 ⁰ / ₀₀₀₀

Explicația acestei distribuții trebuie căutată în modul de viață al populației, care ignoră sau nu cunoaște factorii de risc în bolile cardiovasculare, precum și în ineficiența subsistemului îngrijirilor de sănătate preventive, curative și de urgență; de asemenea, în carențele sau lipsa tehnologiilor moderne de diagnostic și tratament.

Una dintre părțile pozitive care se remarcă în starea de sănătate a populației din zona Borsec, este absența bolilor profesionale în ultimii 10 ani, având în vedere atât lipsa noxelor în întreprinderile din zonă, cât și lipsa surselor de poluare din zonă.

O altă latură pozitivă, comparativ cu alte zone ale țării, este faptul că datorită factorilor benefici de mediu, în zona noastră se remarcă un număr mic de îmbolnăviri prin hipertiroidie, știut fiind că această depresiune este indicată tratamentului acestei afecțiuni.

Deosebit de binevenită a fost înființarea Centrului de Îngrijire medicală și Asistență Socială la domiciliu, întrucât acest serviciu îmbunătățește accesul la serviciile medicale al persoanelor cu dizabilități, precum și a celor care suferă de boli cronice invalidante.

În cazul igienei școlare, în afara afecțiunilor generate de viciile de refracție și postură, o problemă deosebită o reprezintă incidența deosebit de ridicată a rahitismului, aproximativ 15 % la preșcolarii și elevii ciclului primar, consecință atât a alimentației dezechilibrate, cât și a numărului scăzut de zile însoțite în zonă.

Principala problemă legată de asistența medicală din Borsec care necesită o rezolvare cât mai curând posibilă este refacerea serviciului de permanență, având în vedere că cel mai apropiat spital se află la o distanță de 26 km (municipiul Toplița).

Înființarea unui cabinet de planificare familială este o altă necesitate – în acest fel, distribuirea de materiale contraceptive va fi îmbunătățită.

I.3.8. Ordinea publică

În urma organizării judicioase, a muncii de poliție, a sporirii numărului activităților preventive, a fermității, prin asigurarea unei prezențe active în teren a polițiștilor și a unei mai bune colaborări cu organele administrației publice locale și cu cetățenii, s-a reușit ca în ultimii 3 ani să nu se înregistreze evenimente negative grave care să aducă atingere climatului de ordine și liniște publică pe raza orașului Borsec, vieții și integrității corporale a cetățenilor, avutului public și privat sau altor valori fundamentale ale statului de drept.

S-au îmbunătățit dispozitivul de ordine și siguranța publică, punându-se accent pe continua pregătire profesională, fizică și psihică a lucrătorilor de poliție, pe cultivarea ideii ca polițistul este un funcționar public aflat în slujba cetățeanului și a legii. Statistic, orașul Borsec se află pe ultimul loc în județul Harghita cu privire la rata faptelor antisociale de natura infracțională și contravențională, fapt datorat atât specificul zonei cât și activităților de prevenire și educație întreprinse de autoritățile administrației publice locale și centrale. Ca urmare a formelor întreprinse la nivelul Ministerului Administrației și Internelor s-a reușit o pregătire superioară a polițiștilor, o apropiere mai mare a acestora față de cetățeni.

Au fost inițiate și desfășurate programe de educație civică de prevenire și combatere a faptelor antisociale în scopul creării unui oraș sigur, care să garanteze atât siguranța localnicilor cât și a turiștilor sosiți în stațiune. Alături de lucrătorii de poliție își desfășoară activitatea și militari ai Jandarmeriei Române, cu atribuții pe linia asigurării și garantării unui climat de ordine și siguranță publică.

Puncte tari:

- forță de muncă calificată;
- climat de ordine și siguranță publică;
- mediu sănătos;
- viață culturală : cor, fanfară, formații artistice;
- radio și ziar local;
- nivel de educație ridicat;
- asistență socială corespunzătoare;

- societatea civilă organizată;
- actul educațional de nivel corespunzător;
- starea de sănătate a locuitorilor satisfăcătoare.

Puncte slabe :

- lipsa interesului pentru conservarea tradițiilor;
- lipsa locurilor de muncă;
- exodul tineretului;
- lipsa de locuințe;
- lipsa spitalului;
- lipsa educației liceale.

II.1. OBIECTIVE GENERALE

Obiectivele generale în dezvoltarea orașului pe termen mediu și lung sunt:

- Dezvoltarea infrastructurii de bază;
- Relansarea turismului în general și cel balnear în special;
- Creșterea potențialului economic;
- Îmbunătățirea calității vieții;
- Ridicarea nivelului educațional și a celui cultural;
- Regenerarea urbană;
- Protejarea și conservarea biodiversității și a habitatului natural.

Având în vedere că prezenta strategie de dezvoltare cuprinde toate laturile existențiale ale localității și reprezintă o sinteză a tendinței de dezvoltare a comunității noastre, la elaborarea ei s-a ținut cont de următoarele:

- Flexibilitate – permite adaptarea la inevitabilele schimbări ce vor avea loc pe parcurs;
- Oportunități pentru sectorul privat – prezentarea posibilităților de investiții directe sau prin parteneriat public-privat;
- Ridicarea standardului de viață – crearea de locuri noi de muncă și dezvoltarea serviciilor turistice conduce la creșterea nivelului de trai;

- Ameliorarea mediului social – prin promovarea construirii de locuințe sociale, identificarea persoanelor care necesită protecție socială și găsirea modalităților de ajutor a acestora;
- Protejarea și conservarea biodiversității și a habitatului natural.

S-a urmărit pe lângă prezentarea posibilităților de realizare a unor investiții și cuprinderea istoriei localității, tocmai în ideea sublinierii necesității continuității turismului balnear și de agrement. Scopul strategiei este revitalizarea și redarea renumelui de odinioară a stațiunii, ceea ce ar duce la rezolvarea majorității problemelor actuale.

Toți factorii decizionali implicați sunt conștienți că ponderea economiei locale va trebui să reprezinte turismul și îmbutelierea apei minerale.

II.2. MĂSURI DE ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE

Primăria orașului Borsec, ca promotoare a principiilor de dezvoltare durabilă și ca edil al unui oraș în drum spre integrare europeană, trebuie să-și întărească capacitatea instituțională atât la nivelul decizional cât și de execuție. Elaborarea strategiei de dezvoltare a orașului constituie o practică nouă pentru administrația publică.

Pentru realizarea obiectivelor propuse în Planul Local de Acțiune, primăria ca autoritate publică trebuie să elaboreze acțiuni pentru atragerea de resurse financiare, mobilizarea resurselor umane, reanalizarea cadrului administrativ de alocare a responsabilităților.

II.2.1. Modalități de realizare

La rândul ei Primăria și Consiliul Local al orașului pentru realizarea strategiei de dezvoltare durabilă trebuie:

- să îmbunătățească managementul în administrația locală, inclusiv în ceea ce privește activitatea de planificare și cea contabilă;

- să îmbunătățească mecanismul de stabilire a bugetelor locale;
- să planifice și să dezvolte mecanismul investițional la nivelul orașului;
- să asigure dezvoltarea parteneriatului public-privat;
- să faciliteze procesul de dezvoltare economică-locală;
- să asigure o mai bună reprezentare a intereselor cetățenilor în procesele de luare a deciziilor.

Pe de altă parte măsurile de realizare a unei administrații orientate către cetățean și asigurarea unei transparențe reale sunt:

- crearea mecanismelor de consultare efectivă a cetățenilor, în scopul creșterii gamei de servicii oferite și primirea unor informații privind calitatea serviciilor;
- utilizarea tehnologiei informației și a comunicării, deschide noi posibilități atât pentru furnizorii de servicii cât și pentru cetățeni;
- creșterea calității, care înseamnă schimbarea modului de a gândi și a aborda diversele probleme, trecerea la o gândire flexibilă, orientată către rezultat;
- integrarea furnizării serviciilor: pentru ca serviciile să fie mai ușor accesibile, acestea trebuie consolidate astfel încât să se bazeze pe nevoile și așteptările cetățenilor. Realizarea ghișeiului unic necesită parcurgerea mai multor etape, fiind precedată de soluții de integrare mai simple (servicii de informare telefonică, portal de Internet).
- Planificarea politicilor publice, programarea și stabilirea resurselor trebuie să se facă în mod transparent, pentru a permite participanților să contribuie cât mai mult la acest proces.

II.2.2. Managementul resurselor umane

Pentru creșterea capacității instituționale o importanță deosebită o prezintă creșterea nivelului de pregătire profesională a resurselor umane din administrația publică, cu ajutorul cursurilor organizate de Ministerul Administrației Publice prin Centrul Național de

B O R S E C

Formare Continuă pentru Administrația Publică în teme ca:

- strategii privind dezvoltarea unităților administrativ-teritoriale;
- organizarea activității de urbanism și amenajarea teritoriului;
- relații publice și mass-media;
- managementul proiectelor cu finanțare U.E. în domeniul dezvoltării regionale;
- achiziții publice;
- înființarea, funcționarea serviciilor publice de interes local.

O altă acțiune importantă constituie utilizarea eficientă a resurselor umane, precum și creșterea responsabilității și a independenței profesionale.

Acestea se poate realiza prin:

- actualizarea regulamentului intern de organizare și funcționare a personalului;
- actualizarea permanentă a fișei postului, definirea concretă a domeniului de activitate a fiecărui angajat;
- conștientizarea importanței activității fiecărui angajat;
- îmbunătățirea colaborării dintre birourile primăriei.

II.2.3. Proiecția financiară

Bugetul general al localității reflectă un compromis între nevoile comunității și posibilitățile de satisfacere a acestora. Această situație a impus și impune în continuare o repartizare complexă a resurselor financiare limitate și o folosire cât mai eficientă a sumelor obținute din sursele proprii și atrase.

ANEXA

BILANȚ-CONTABIL

	2000	2001	2002	2003	2004
Mijloace fixe, terenuri și obiecte de inventar	1.348.456	1.885.138	16.062.682	119.547.999	123.083.393
Mijloace bănești, decontări, cheltuieli și materiale	273.915	1.037.441	1.387.017	4.515.114	7.892.028
Mijloacele bugetului local	34.322	290.436	501.363	796.566	3.810.626
Disponibilitățile bugetului local	34.322	290.436	501.363	796.566	3.810.626
Cheltuielile bugetului local					
Bugetele instituțiilor	239.593	747.005	885.654	3.718.548	4.081.402
Disponibilități bănești	76.009	124.259	192.060	1.087.200	1.481.757
Disponibilități ale instituțiilor publice	43.705	74.131	125.472	1.019.147	1.407.961
Disponibilități din mijloace cu destinație specială	32.304	50.128	66.588	68.053	73.796
Mijloace bănești și alte valori	20.124	154.847	28.668	58.385	25.517
Decontări și debitori	21.246	163.427	201.430	2.127.114	2.243.674
Cheltuielile bugetului local					
Materiale	122.214	304.472	463.496	445.849	330.454
TOTAL ACTIV	1.622.371	2.922.579	17.449.699	124.063.113	130.975.421
Fonduri	1.348.456	1.885.138	16.062.682	113.569.660	120.267.654
Venituri finanțări de la buget, decontări și alte surse	273.915	1.037.441	1.387.017	10.493.453	10.707.767
Finanțarea instituțiilor	140.220	501.491	539.213	6.485.413	3.048.404
Venituri extrabugetare	39.873	75.749	146.355	965.740	1.588.230
Decontări, creditori și alte surse	59.500	169.765	200.086	2.245.734	2.260.507
Mijloace cu destinație specială și credite bancare					
Mijloace cu destinație specială					

Credite bancare					
TOTAL PASIV	1.622.371	2.922.579	17.449.699	124.063.113	130.975.421

**BUGETUL GENERAL AL CONSILIULUI LOCAL
ORAS BORSEC**

Nr. Rând		2000	2001	2002	2003	2004	PREVEDERI 2005
	VENITUL GENERAL AL LOCALITĂȚII	3.991.960	9.073.502	11.213.364	21.609.619	26.135.416	29.390.474
1	Venituri total - Buget	3.603.618	8.609.441	10.508.032	13.625.671	18.702.297	22.353.914
2	Venituri proprii	1.263.672	2.006.787	2.913.545	4.183.575	12.656.446	16.007.810
3	Venituri curente	986.403	2.001.930	2.907.498	3.958.139	5.595.717	8.271.919
4	Venituri fiscale	725.709	1.147.745	1.803.037	3.034.202	3.612.911	6.875.919
28	Venituri nefiscale	260.694	854.185	1.104.461	923.937	1.982.806	1.396.000
49	Venituri din capital	277.269	4.857	6.047	9.081	910.667	1.606.000
	Venituri cu destinație specială				216.355		
55	Prelevări din bugetul de stat	2.261.720	6.407.369	7.594.487	9.442.096	12.195.913	12.475.995
67	Subvenții	78.226	195.285				
85	Împrumuturi						
1	Venituri extrabuget	388.342	464.061	705.332	7.983.948	3.063.583	3.510.200
1	Venituri evidențiate in afara bugetului local					4.369.536	3.526.360
1	Venituri din fonduri externe erambursabile						
	CHELTUIELI GENERALE ALE LOCALITĂȚII	4.013.525	8.781.163	10.974.923	20.399.541	17.861.080	29.390.474
89	Cheltuieli total- buget local	3.617.373	8.353.327	10.297.105	13.330.469	15.175.937	22.353.914

90	Cheltuieli curente	3.456.780	8.313.148	9.626.307	12.938.691	14.358.223	20.223.914
125	Cheltuieli de capital	160.593	40.179	670.798	299.224	817.714	1.630.000
145	Rezerve						500.000
148	I. Servicii publice general	1.299.556	2.014.087	2.349.282	3.369.828	3.522.838	4.293.445
161	III.Cheltuieli Social-Cultural	916.879	3.893.997	4.805.055	5.850.619	7.246.112	8.139.449
293	IV.Servicii si dezvoltare publică, locuințe, ediu,ape	1.272.269	2.279.412	2.942.027	3.868.436	3.582.873	3.504.420
320	V.Mediu și ape						1.788.200
340	VI.Acțiuni economice	188.182		29.010	33.436	637.302	3.990.000
404	VII.Alte acțiuni	128.669	154.200	157.881	89.565	126.182	138.400
432	XI.Transferuri		11.631	13.850	26.031	60.630	
476	XV.Fond rezervă						500.000
	XVI.Cheltuieli cu destinație specială				92.554		
482	XVII.Excedent/ Deficit	-13.755	256.114	210.927	295.202	3.526.360	
10	Cheltuieli - total extrabugetare	396.152	427.836	677.818	7.069.072	2.126.233	3.510.200
	Excedent/ deficit	-7.810	36.225	27.514	914.876	937.350	
5	Cheltuieli evidențiate în afara bugetului local					558.910	3.526.360
	Excedent/ deficit					3.810.626	
2	Cheltuieli din fonduri externe nerambursabile						
	Excedent/ deficit						

II.3. OBIECTIVE SPECIFICE ȘI PROIECTELE IDENTIFICATE

II.3.1. Dezvoltarea echipării tehnico-edilitare

Nr. crt.	Obiective specifice	Finanțare	Valoarea estimativă	Durată execuție	Parteneriat	Monitorizare și evaluare
1.	Extinderea și reabilitarea rețelei de alimentare cu apă potabilă	Buget local Surse atrase	2,5 milioane \$	2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
2.	Captarea sursei de apă „Bujdosó”, în vederea măririi debitului de apă potabilă	Buget local Surse atrase	0,9 milioane \$	1 an	Public Privat	Primăria Finanțator
3.	Extinderea și reabilitarea rețelei de canalizare menajeră	Buget local Surse atrase	3.5 milioane \$	2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
4.	Dezvoltarea și modernizarea stației de epurare	Buget local Surse atrase	6,5 milioane \$	1 an	Public Privat	Primăria Finanțator
5.	Extinderea sistemului de alimentare cu energie electrică	S.C. ELECTRICA S.A.	164,8 miliarde lei	2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
6.	Reabilitarea și extinderea sistemului de iluminat public	Buget local Surse atrase		1 an	Public Privat	Primăria Finanțator
7.	Realizarea unui depozit de deșeuri menajere ecologic	Buget local Surse atrase	1,5 milioane \$	2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
8.	Racordarea la rețeaua națională de gaze naturale	Buget local Surse atrase		3 ani	Public Privat	Primăria Finanțator

II.3.2. Organizarea rețelei de circulație

Nr. crt.	Obiective specifice	Finanțare	Valoarea estimativă	Durată execuție	Parteneriat	Monitorizare și evaluare
1.	Realizarea unei variante de traseu (cca. 1Km) a DN 15	Buget local Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
2.	Amenajarea intersecțiilor și echiparea cu marcaje și indicatoare	Buget local Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
3.	Amenajarea aleilor pietonale	Buget local Surse atrase		1 an	Public Privat	Primăria Finanțator
4.	Amenajarea drumului de la carieră (al doilea drum de acces în stațiune)	Buget local Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
5.	Dezvoltarea căilor de circulație pietonală (inclusiv trasee turistice)	Buget local Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator

II.3.3. Relansarea turismului balnear

Nr. crt.	Obiective specifice	Finanțare	Valoarea estimativă	Durată execuție	Parteneriat	Monitorizare și evaluare
1.	Construirea unei baze de tratament	Surse atrase	12 milioane €	2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
2.	Diversificarea serviciilor turistice de agrement	Buget local Surse atrase		4 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
3.	Sprijinirea activităților în servicii conexe turismului	Buget local Surse atrase		5 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
4.	Realizarea infrastructurii de agrement : <ul style="list-style-type: none"> • un bazin acoperit, un lac de agrement, patinoar, pârtii de schi cu schilift, telescaun, teleferic, 	Surse atrase		5 ani	Public Privat	Primăria Finanțator

B O R S E C

II.3.4. Creșterea potențialului economic

Nr. crt.	Obiective specifice	Finanțare	Valoarea estimativă	Durată execuție	Parteneriat	Monitorizare și evaluare
1.	Stimularea agriculturii bazate pe biotehnologie	Surse atrase		5 ani	Public Privat	Primăria Finanțator DGAIA
2.	Crearea unei piețe agroalimentare moderne	Buget local Surse atrase		1 an	Public Privat	Primăria Finanțator
3.	Prelucrarea pe plan local a fructelor de pădure, ciuperci, plante medicinale	Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
4.	Sprijinirea inițiativelor locale	Buget local Surse atrase			Public Privat	Primăria Finanțator
5.	Relansarea turismului	Surse atrase		10 ani	Public Privat	Primăria Finanțator

II.3.5. Îmbunătățirea calității vieții

Nr. crt.	Obiective specifice	Finanțare	Valoarea estimativă	Durată execuție	Parteneriat	Monitorizare și evaluare
1.	Înființarea unui centru de asistență medicală permanentă	Buget local Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator DJSP
2.	Crearea unui cămin spital pt. vârstnici	Buget local Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator DJSP
3.	Înființarea unei creșe	Buget local Surse atrase		1 an	Public Privat	Primăria Finanțator
4.	Înființarea unui punct farmaceutic în Borsecul de Jos	Buget local Surse atrase		1 an	Public Privat	Primăria Finanțator DJSP

5.	Dezvoltarea serviciului de transport în comun	Buget local Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
6.	Construirea de locuințe sociale și pentru tineret	Surse atrase		3 ani	Public Privat ANL	Primăria Finanțator ANL

II.3.6. Educație și cultură

Nr. crt.	Obiective specifice	Finanțare	Valoarea estimativă	Durată execuție	Parteneriat	Monitorizare și evaluare
1.	Dezvoltarea grupului școlar de specialitate în alimentație publică și turism	Buget local Surse atrase			Public Privat	Primăria Finanțator I.J.Șc.HR
2.	Înființarea unei grădinițe cu program prelungit (în funcție de evoluția demografică)	Buget local Surse atrase			Public Privat	Primăria Finanțator I.J.Șc.HR
3.	Modernizarea / înființarea spațiilor destinate manifestărilor cultural artistice	Buget local Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
4.	Construirea unei săli de sport polivalente și dotarea acestuia cu o bază materială performantă	Buget local Surse atrase		1 an	Public Privat	Primăria Finanțator
5.	Susținerea și promovarea manifestărilor tradiționale	Buget local Surse atrase			Public Privat	Primăria Finanțator
6.	Înființarea Muzeului orășenesc	Buget local Surse atrase			Public Privat	Primăria Finanțator

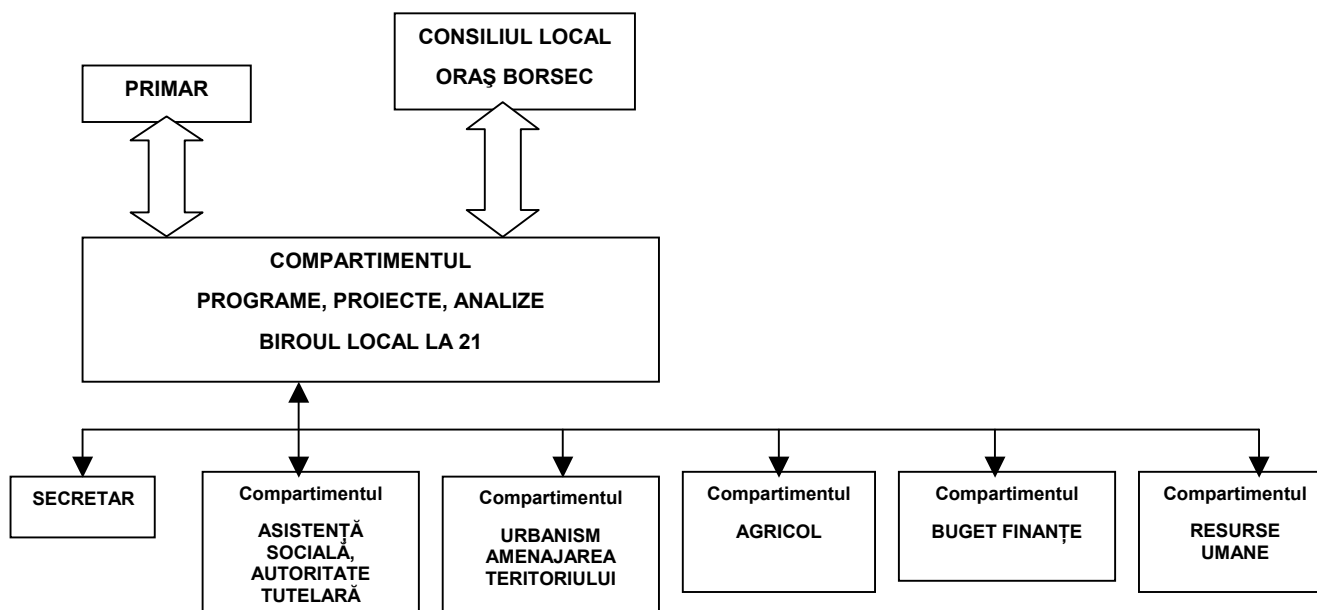
II.3.7. Regenerarea urbană

Nr. crt.	Obiective specifice	Finanțare	Valoarea estimativă	Durată execuție	Parteneriat	Monitorizare și evaluare
1.	Cuprinderea în patrimoniul cultural arhitectural UNESCO a zonei stațiunii	Buget local Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
2.	Restaurarea centrului istoric al stațiunii și reabilitarea clădirilor de patrimoniu	Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
3.	Crearea de parcări noi în oraș și reabilitarea celor existente	Buget local Surse atrase		3 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
4.	Delimitarea zonelor funcționale	Buget local		1 an	Public	Primăria
5.	Decongestionarea traficului din stațiune	Buget local		2 ani	Public	Primăria

II.3.8. Prioritățile legale de mediul inconjurator

Nr. crt.	Obiective specifice	Finanțare	Valoarea estimativă	Durată execuție	Parteneriat	Monitorizare și evaluare
1.	Ecologizarea depozitului de deșeuri menajere	Surse atrase		3 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
2.	Revitalizarea fondului forestier	Buget local Surse atrase DS. HR			Public Privat	Primăria Finanțator DS HR
3.	Înființarea unui parc cinegetic	Surse atrase		2 ani	Public Privat	Primăria Finanțator
4.	Înființarea unui punct meteorologic	Surse atrase			Public ANMH	Primăria ANMH

II.4. STRUCTURI INSTITUȚIONALE DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Monitorizarea implementării proiectelor identificate presupune din partea administrației locale o abordare în sistem coerent de urmărire a modului în care se realizează proiectele și a efectelor lor în viața comunității.

Plecând de la premisa că dezvoltarea durabilă este un proces de schimbare profundă a viziunii asupra mediului construit, ce favorizează dezvoltarea economică, conservând resursele și protejând integritatea colectivităților și ecosistemelor, s-a procedat la stabilirea unor indicatori relevanți și eficienți în vederea măsurării performanțelor atinse. Această abordare, în care indicatorii fizici sunt integrați celor privind durabilitatea stilului de viață, permite o monitorizare corectă și concretă a modului în care se realizează armonizarea dintre dezvoltarea economică, păstrarea capitalului natural și bunăstarea socială.

Criteriile care au stat la baza alegerii acestor indicatori sunt următoarele :

- Sensibilitate la schimbări;
- Certitudine din punct de vedere al datelor;
- Relevanța;
- Expresivitatea;
- Cuantificabilitatea;
- Ușurința în înțelegere și interpretare.

În urma procesului de selecție, operat în funcție de aceste criterii, au rezultat următorii indicatori:

Domenii	Indicatori	Instituții responsabile – surse de date
<i>Indicatori Socio – Economici</i>		
Populație	Populația totală	Direcția Județeană de Statistică (DJS)
	Structura populației pe grupe de vârstă, sex	DJS
	Total gospodării	Compartimentul agricol
Structura etnică	Populație de naționalitate maghiară (% din total)	DJS
	Populație de naționalitate română (% din total)	DJS
	Alte naționalități (% din total)	DJS
Structura confesională	Structura confesională a populației	DJS
Locuirea	Starea și confortul locuințelor	Compartimentul urbanism
	Populație care locuiește în locuințe închiriate	Compartimentul taxe și impozite
Patrimoniul arhitectural	Biserici, vile, izvoare	Compartimentul urbanism
	Zone istorice urbane	Compartimentul urbanism
Turismul	Nr. turiști	Societăți Comerciale în domeniul turismului
	Proceduri balneare realizate în baze de tratament	Societăți Comerciale în domeniul turismului
Piața forței de muncă	Nr. de șomeri	AJOFM
	Rata șomajului	AJOFM
	Rata populației active	AJOFM
	Venitul mediu al populației	AJOFM
Investiții	Volumul investițiilor pe tip de activitate	Camera de comerț
	Volumul investițiilor străine	Camera de comerț
	Nr. locuri de muncă nou create	AJOFM
Activități economice	Nr. firme înregistrate	Camera de comerț
	Repartizare pe ramuri de activitate a IMM (%)	Agenția Finanțelor Publice Borsec
	Persoane care realizează venituri din activități autorizate	Primăria Borsec

Asistență socială	Nr. persoane beneficiare de ajutor social	Compartimentul autoritate tutelară, asistență socială
	Nr. familii beneficiare de ajutor pentru încălzirea locuinței	Compartimentul autoritate tutelară, asistență socială
	Nr. minori aflați în plasament familial	Compartimentul autoritate tutelară, asistență socială
Sănătate	Rata natalității	Cabinet de medicină de familie
	Rata mortalității cauzate de diferite boli	Cabinet de medicină de familie
Ordinea publică	Rata faptelor antisociale de natură infracțională sau contravențională	Poliția
<i>Educație</i>		
Unități de educație	Nr. unități de învățământ	Inspectoratul Județean Școlar (IJS)
	Structura personalului didactic	IJS
	Numărul elevilor preșcolari, școlari	IJS
Activități extrașcolare	Nr. cercuri și nr. copii care frecventează	Direcția școlii generale Borsec
<i>Cultură, recreare</i>		
Cultură și recreare	Nr. unități de cultură	Primăria
	Programul evenimentelor culturale ale orașului	
	Nr. asociații, fundații care au ca obiectiv sprijinirea manifestărilor culturale	
<i>Indicatori de mediu</i>		
Calitatea aerului și zgomotul	Perioada în care poluarea cu pulberi sedimentare depășește valoarea maximă admisibilă și proveniența acestora	Inspectoratul pentru Protecția Mediului (IPM)
	Nivelul de zgomot măsurat în Lech (STAS 1,0009/1988)	IPM
Apa	Debitul apei potabile care deservește nevoile orașului (l/s)	Romaqua Prest SA
	Consumul anual de apă pe locuitor (m ³)	Romaqua Prest SA
	Locuințe conectate la rețeaua de distribuție a apei potabile (%)	Romaqua Prest SA
	Locuințe conectate la rețeaua de canalizare (%)	Romaqua Prest SA

B O R S E C

Apa	Lungimea rețelei de apă potabilă și rețea de canalizare	Compartimentul urbanism și amenajarea teritoriului
	(km)	
Zăcămintele minerale	Compoziția chimică a turbei (g/dm ²)	Ministerul Sănătății
	Calitatea lignitului Kcal/kg	SNC Ploiești
Managementul deșeurilor	Cantitatea deșeurilor ce se depozitează la rampa de deșeuri (m ³ /an)	Primărie
	Dimensiunea rampei de deșeuri (ha) și gradul de umplere	Compartimentul urbanism și amenajarea teritoriului
Utilizarea terenurilor	Spații verzi, parcuri cu acces public (ha)	Compartimentul urbanism și amenajarea teritoriului
	Distribuția utilizării terenurilor, arabil, fâneață, construitibil (ha)	Compartimentul agricol
	Densitatea populației (locuitori/km ²)	Compartimentul agricol
Transport	Nr. de automobile înregistrate în localitate	Compartimentul taxe și impozite
Energie	Consumul anual de energie electrică pe locuitori	S.C. ELECTRICA S.A.
	Consumul de energie electrică pentru iluminat public	Primărie
Clima	Umiditatea aerului (%)	IPM
	Nr. de zile cu precipitații (medie pe an)	IPM
	Nr. de zile cu soare (medie pe an)	IPM

III PORTOFOLIUL DE PROIECTE PRIORITARE

III.1. RELANSAREA TURISMULUI BALNEAR

- *Informații generale :*
  - Revitalizare stațiunii este indiscutabil strâns legată de realizarea unei baze de tratament care să asigure efectuarea unor proceduri balneare bazate pe apa minerală existentă. Prin proiect se propune crearea unui complex balnear pe cât se poate de multifuncțional, care să asigure pe lângă tratamentele executate și o posibilitate de relaxare, de petrecere a timpului liber.
- *Sursa de finanțare :*
  - Acest proiect sa va realiza prin parteneriat public-privat: Consiliul Local concesionând terenul necesar realizării investiției, partenerul urmând a o realiza din surse proprii.
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 12 milioane €
  - Termen de realizare :
  - 2 ani de la începerea investiției

În aceeași timp este necesar asigurarea unor servicii conexe :

- Servicii ce urmează a se înființa (dezvolta)
  - închirieri de obiecte, materiale sportive: (schi, sanie, patine, mingi, șah, remy, etc.);
  - servicii de frizerie-coafură;
  - manichiură-pedichiură;
  - comercializarea și manufacturarea obiectelor de artizanat;
  - înființarea unui hipodrom;
  - plimbări cu caleașca, cu sănii;
  - salon de frumusețe (fitness, terapii naturiste);
  - birou de info-turism;
  - cazinou (sală de jocuri , ruletă, etc.);

- un bazin acoperit;
- un lac de agrement;
- patinoar;
- pârtii de schi cu schilift, telescaun, teleferic;
- teren de golf.
- *Sursa de finanțare:*
  - Parteneriat public – privat

Realizarea acestor programe este de lungă durată, în care autoritatea locală va trebui să se implice profund prin atragerea de resurse financiare și prin acordarea unor facilități investitorilor.

Tot autoritatea locală va trebui să aibă un rol major prin popularizarea programelor de investiții acordate țării noastre de la Uniunea Europeană, programe de finanțare care vizează acest sector.

III.2. DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE BAZĂ

III.2.1. Mărirea debitului rețelei de alimentare cu apă

- *Informații generale :*
  - Având în vedere dezvoltarea turismului și a celor conexe acestei ramuri se impune mărirea debitului de apă accesibil din rețeaua de alimentare. Acest lucru este una din condițiile de bază a dezvoltării localității. Posibilități există în acest sens în apropierea actualei captări se află o sursă de apă disponibilă.
- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 0,9 milioane \$
  - Termen de realizare
  - 1 an de la începerea finanțării

B O R S E C

III.2.2. Extinderea și reabilitarea rețelei de alimentare cu apă potabilă

- *Informații generale :*
  - Rețeaua de alimentare, cu o vechime de peste 30 ani, necesită o reabilitare urgentă pentru a asigura o funcționalitate corespunzătoare. De asemenea pentru realizarea de noi obiective turistice este necesară extinderea acesteia și **mărirea debitului de alimentare.**
- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 2,5 milioane \$
  - Termen de realizare
  - 2 ani de la începerea finanțării

III.2.3. Extinderea și reabilitarea rețelei de canalizare menajeră

- *Informații generale :*
  - Rețeaua de canalizare existentă este subdimensionată și într-o stare de uzură avansată (datorită caracteristicilor acide a solului). Mărirea capacității este necesară atât pentru a putea racorda noile unități turistice cât și pentru posibilitatea racordării Borsecului de Jos .
- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 3,5 milioane \$
  - Termen de realizare
  - 2 ani de la începerea finanțării
- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 3,5 milioane \$
  - Termen de realizare

- 2 ani de la începerea finanțării

III.2.4. Dezvoltarea și modernizarea stației de epurare

- *Informații generale :*
  - Stația de epurare, nedispunând de o treaptă de epurare biologică, nu poate asigura o calitate a apelor deversate corespunzătoare. De asemenea, mărirea debitului de apă uzată impune modernizarea și mărirea capacității stației.
- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 6,5 milioane \$
  - Termen de realizare
  - 2 ani de la începerea finanțării

III.2.5. Extinderea și reabilitarea sistemului de alimentare și distribuție a energiei electrice

- *Informații generale :*
  - Pentru a realiza alimentarea cu energie electrică a viitoarelor investiții este necesară construirea unei stații electrice moderne (110 / 20 KV) care să poată asigura necesarul de putere în zonă.
- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat (S.C. ELECTRICA S.A.)
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 164,8 miliarde lei
  - Termen de realizare
  - 2 ani de la începerea lucrării

III.3. PROTECȚIA MEDIULUI

III.3.1. Programul ECO

*O*biective :

- să se reducă, refolosească și recicleze deșeurile oricând este posibil;
- să aprecieze atât beneficiile materiale cât și pe cele legate de protecția mediului, ale acțiunilor de reducere și reciclare a deșeurilor;
- reducerea și prevenirea producerii deșeurilor sunt procese care trebuie să implice toți locuitorii;
- împiedicarea apariției deșeurilor crește calitatea mediului din imediata vecinătate.

Acestea se vor realiza prin următoarele activități :

- achiziționarea de pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor reciclabile;
- colectarea și valorificarea deșeurilor de diferite categorii;
- obținerea de fonduri pentru finanțarea altor activități în domeniul mediului.
- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 150 mii \$
  - Termen de realizare
  - 2 ani de la începerea finanțării

III.3.2. Gestionarea deșeurilor

Problemele cu care se confruntă gestionarea deșeurilor pot fi sintetizate astfel:

- depozitele existente sunt uneori amplasate în locuri sensibile (în apropierea locuințelor, a apelor de suprafață sau subterane, a zonelor de agrement);
- depozitele de deșeuri nu sunt amenajate corespunzător pentru protecția mediului,

conducând la poluarea apelor și solului din zonele respective;

- depozitele actuale de deșeuri nu sunt operate corespunzător: nu se compactează și nu se acoperă periodic cu materiale inerte în vederea prevenirii incendiilor, a răspândirii mirosurilor neplăcute; nu există un control strict al calității și cantității de deșeuri care intră pe depozit; depozitele nu sunt prevăzute cu împrejmuire;
- terenurile ocupate de depozitele de deșeuri sunt considerate terenuri degradate;
- colectarea deșeurilor menajere de la populație se efectuează neselectiv; ele ajung pe depozite ca atare, amestecate, astfel pierzându-se o mare parte a potențialului lor util (hârtie, sticlă, metale, materiale plastice).

Toate aceste considerente conduc la concluzia că gestiunea deșeurilor necesită adoptarea unor măsuri specifice, adecvate fiecărei faze de eliminare a deșeurilor în mediu. Respectarea acestor măsuri trebuie să facă obiectul activității de monitorizare a factorilor de mediu afectați de prezenta deșeurilor.

- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 1,5 milioane \$
  - Termen de realizare
  - 2 ani de la începerea finanțării

III.3.3. Recuperarea terenurilor degradate

III.3.3.1. Zonele cu vegetație forestieră

Problemele gestionării durabile a pădurilor pot fi soluționate cu succes doar în cazul promovării unei politici forestiere adecvate noilor cerințe. În acest sens, crearea unei nou sistem de viziuni asupra sectorului impune necesitatea formării unei noi mentalități silvice în rândul proprietarilor de terenuri cu vegetație forestieră, în contextul asigurării continuității pădurilor ca structură și funcții, în corelație cu condițiile de creștere și menținere a potențialului polifuncțional al pădurilor. Managementul forestier trebuie subordonat intereselor locale, orientat spre

B O R S E C

tradițiile și obiectivele silviculturii și bazat pe principii ecologice.

Pe întreaga suprafață ocupată cu vegetație forestieră, indiferent de proprietar, trebuie să se procedeze la reîmpăduriri în zonele unde s-au exploatat arborii sau au existat doborâturi de vânt, asigurându-se astfel stabilitatea versanților cât și microclimatul din stațiune, bogat în aeroioni negativi.

- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 1.000 € / ha
  - Termen de realizare
  - 5 ani de la începerea finanțării

III.3.3.2 Delimitarea și reabilitarea zonelor protejate

Delimitarea zonelor protejate de interes național: „Scaunul rotund” și „Rezervația botanică” prin marcarea lor pe teren cu borne, panouri și plăci indicatoare și de avertizare.

În cazul stațiunii balneo-climaterice, având în vedere includerea de noi suprafețe în intravilan, în această zonă se impune revizuirea perimetrului de protecție sanitară pentru obținerea statutului de stațiune balneo-climaterică.

În acest context zonele propuse pentru refacerea peisagistică și reabilitarea urbană sunt :

- **Zona carierelor de travertin:** va fi reintegrată în peisaj, prin efectuarea lucrărilor de reecologizare prevăzute în Planul tehnologic de încetare a activității de exploatare a travertinului .
- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 100.000 €
  - Termen de realizare
  - 3 ani de la începerea finanțării

- Transformarea parcurii din fața centralei termice nr.1 în teren de sport prin amenajările corespunzătoare;
- Amenajarea de terenuri de joacă pentru copii, terenuri de sport și o bază de agrement cu piscină în aer liber pentru valorificarea potențialului turistic;
- Amenajarea parcurilor și a aleilor pentru odihnă și plimbări recreative precum și amenajarea traseelor la obiectivele turistice din zonă;
- Recaptarea și amenajarea izvoarelor de ape minerale deteriorate.
- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 350.000 €
  - Termen de realizare
  - 3 ani de la începerea finanțării

III.3.4. Organizarea sistemelor de spații verzi în localitate

- crearea perdelei de protecție între cariera de piatră și zona de locuit;
- crearea perdelei de protecție între zona cu trafic intens și zona de locuit;
- crearea zonei de protecție între subzona industrială și zona de locuit.

Deoarece spațiile verzi existente în cadrul zonei stațiunii, nu sunt amenajate conform cerințelor impuse de ansamblul peisager al unei stațiuni sunt necesare reamenajarea parcului central și efectuarea de plantări sistematice de arbori și arbuști ornamentali, în scopul redării aspectului odihnitor al locului.

- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 15.000 €
  - Termen de realizare
  - 2 ani de la începerea finanțării

III.4. EDUCAȚIA ȘI CULTURĂ

Transformarea clădirii atelierului vechi într-un internat sau posibilitate de cazare pentru turiști, grupuri de elevi, găzduirea taberelor școlare sau de creație, precum și realizarea unui cabinet didactic de specialitate (alimentație publică) ;

- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 45.000 €
  - Termen de realizare
  - 2 ani de la începerea finanțării
- Construirea unei săli de sport polivalente
- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 850.000 €
  - Termen de realizare
  - 2 ani de la începerea finanțării

O viață culturală activă este o necesitate atât pentru tineri, cât și pentru generațiile mai în vârstă, contribuind la dezvoltarea vieții spirituale și fiind o formă de petrecere a timpului liber.

Acțiuni pentru îmbunătățirea vieții culturale:

- Construirea unui cămin cultural care să cuprindă biblioteca orășenească și o sală de cinema;
- Înființarea unui Muzeu orășenesc cu sală de expoziție.
- *Sursa de finanțare :*
  - Parteneriat public-privat și atragerea de surse de finanțare nerambursabile
- *Valoarea estimativă a proiectului :*
  - 1,5 milioane €
  - Termen de realizare
  - 3 ani de la începerea finanțării